МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО
СВЕТ

№ 30 (2551)
Ера
13
апрель
1961 шу
Мах 2 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

ДОККХА ХІАМА ХИННАД ИСТОРЕ ЧУХЬ ЭГГАРА ХЬАЛХА САГ КОСМОСЕ ВАХАВ

Эггара хьалха космосе ваха саг — советски саг, Советски Социалистически Республикай Союза гражданин ва!

1961 шера 1-гІча Майга дола
ССКП ЦК ТІАХЬЕХАМАШ

1. Даькъала хилда 1-гІа Май — дунен халкъашта юкъера къахьегамхой барт-цхьоагІон Ди, дерригача мехкашкарча болхлой цхьоагІони вошалеи ди!

2. Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

3. Лакхагіа айе пролетарски интернационализма байракх!

4. Даькъала хилда халкъашта юкъера машари доттагІали!

5. Даькъала хийла марксизм-ленинизм — сийлахь-боккха революционни хьехам, дерригача дунен тІарча болхлой классен къахьегамхойн никъ хьеха седкъа!

6. ДІайха моаршал да дерригача мехкашкарча коммунисташка! Даькъала хийла ерригача вошал долча коммунистическии болхлойн партей — болхлой классаи берригача къахьегамхоштен хьалха латтача денал долча авангарда барт-цхьоагІо!

7. ЧІоагІлуйла машар, къаман лоІам, демократи, социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсамера дерригача мехкашкарча болхлой классен къахьегамхойн барт-цхьоагІо!

8. Масса а мехкашкара халкъаш! Къовсам лоаттабе машар бахьан долаш, массане а цІендаь герз дІадаккхара тІехьа! ТІагІертте гучабаха империалистически тІемаш хьедераш — адмий лирагІа бола моастагІий!

9. Дунен халкъаш! «Шийла тІом» дІабаккха а дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбе а гІерта! Къовсам лоаттабе атомнии водородни герза деш дола тохкамаш соцадайтара а из дІадаккхара а тІехьа!

10. Дунен халкъаш! Кхы тІехьа ца доахийташ дерригa колониальни мехкаши халкъаши шоай лоІаме а кортамукъа а дахийта хьажа! ДІаяккха сий доаца колониальни лоала система!

11. Масса а мехкашкара халкъаш! ТІагІертте къовсам лоаттабе Малхбузехьарча Германех Европе эгІара чІоагІагІа бола тІема кхерама кхуврч бара духьала, немецки реваншисташ ракетно-ядерни герзаца кийчбара духьала! Шинна а германски паччахьалкхенца сихагІа машара договор делга а Малхбузен Берлинах ший лоІамера город елга а хьадеха!

12. ДІайха моаршал хилда халкъий кортамукъалеи иразі бахьан долаш, машараи социализмаи тІехьа къонахчалца къовсам лоаттабеча, капиталистически мехкий набахтенашка Іазап токхаш боахкарашта! Кортамукъа баха реакце тоІабаь боахкараш, капитала тутмукхаш!

13. Даькъала хийла дунен социализма система — кортамукъача а цхьатарра бокъонаш йолча а халкъий низ бола доттагІал!

Даькъала хийла социализмаи коммунизмаи новккъа долхача халкъашта юкъера барт-цхьоагІо!

14. Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача Китайски Халкъа Республика къахьегамхошка!

Даькъала хилда СССР-еи Китаеи сийлахь-доккхача халкъашта юкъе массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали барт-цхьоагІон!

15. Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача Албане Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии албански халкъашта юкъера массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали барт-цхьоагІон!

16. Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача Болгаре Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии болгарскии халкъашта юкъера массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали цар барт-цхьоагІон!

17. Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача Венгерски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии венгерскии халкъашта юкъера массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали барт-цхьоагІон!

18. Вежарий моаршал да социализм оттаеш а демократически наькъашца машар тІа гІолла шоай мохк вІашагІтохийтар духьа къовсам лоаттабеш а болча Вьетнама Демократически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии вьетнамскии халкъашта юкъера массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали барт-цхьоагІон!

19. Даькъала хийла Германски Демократически Республика — машара, демократическии машар безаши йола цхьа Германи хилийтара тІехьа лоаттабеча къовсамера ерригача Германе прогрессивни низий чІоагІале! Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача ГДР къахьегамхошка! ЧІоагІлулда советскии германскии халкъашта юкъера доттагІали барт-цхьоагІон!

20. Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача, шоай мохк машар тІа гІолла демократически наькъашца вІашагІтохийтара тІехьа къовсам лоаттабеча Корейски Халкъа-Демократически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии корейскии халкъашта юкъера массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали барт-цхьоагІон!

21. Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача Монгольски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии монгольскии халкъашта юкъера массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали барт-цхьоагІон!

22. Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача Польски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии польскии халкъашта юкъера массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали барт-цхьоагІон!

23. Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача Румынски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии румынскии халкъашта юкъера массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали барт-цхьоагІон!

24. Вежарий моаршал да социализм оттаеш боахкача Чехословацки Социалистически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии чехословацкии халкъашта юкъера массаза хургдола а дохаргдоаца а доттагІали барт-цхьоагІон!

25. Вежарий моаршал да Югославе Федеративни Халкъа Республика къахьегамхошка! Машари социализми бахьан долаш лоаттабеча къовсама духьа дегІа а ухалда чІоагІ а лулда советскии югославскии халкъашта юкъера доттагІали барт-цхьоагІон!

26. ДІайха моаршал да сийлахь-доккхача индийски халкъага! ДегІа а ухалда чІоагІ а лулда Советски Союзеи Индеи халкъашта юкъера доттагІали барт-цхьоагІон!

27. ДІайха моаршал да сийлахь-доккхача индонезийски халкъага! ДегІа а ухалда чІоагІ а лулда Советски Союзеи Индонезеи халкъашта юкъера доттагІали барт-цхьоагІон!

28. ДІайха моаршал да машар бахьан долаш а шоай мехкий къамий лоІам чІоагІбар духьа а къовсам лоаттабеча Бирма, Цейлона, Камбоджа халкъашка!

29. ДІайха моаршал да шоай даьхен кортамукъали лоІами бахьан долаш къонахчалца духьалъэтта латтача Лаоса халкъага!

30. ДІайха моаршал да афгански халкъага! ЧІоагІ а лулда дегІа а ухалда Советски Союзаи Афганистанаи юкъера доттагІлен, дикача лоалахой гІулакхаш!

31. ДІайха моаршал да империалистически гІулакхашта духьала, колониализм цІенъяь дІаяккхар духьа, шоай мехкий лоІами суверенитети бахьан долаш, къаман экономика дегІайоалаяра тІехьа къовсам лоаттабеш долча ІарбиЙ мехкий халкъашка!

32. ДІайха моаршал да ший кортамукъалеи къаман лоІами бахьан долаш деналца къовсам лоаттабеча алжирски халкъага!

33. ДІайха моаршал да колониализма зІанараш йохаяьча а шоай лоІам чІоагІбар духьа деналца къовсам лоаттабеча а кортамукъача африкански паччахьалкхений халкъашка!

34. ДІайха моаршал да бельгийски колонизаторий тІема агрессена духьала, ший къаман лоІам бахьан долаш, Конго республика территори оарчча хилийтар духьа къовсам лоаттабеш долча конголезски халкъага! Конгора арахоьсва империалистически оакхарий!

35. ДІайха моаршал да империализмана духьала, шоай мехкий лоІами суверенитети чІоагІъяр духьа, халкъашта юкъе машар хилийтара а цар юкъа къахьегара а тІехьа къовсам лоаттабеш долча Латински Америка халкъашка!

36. ДІайха моаршал да керда вахар дуллаш доаллача, ший кортамукъалеи лоІами деналца лорадеча Кубай турпалча халкъага! ДІадаха Кубана тІаккхувдаду кулгаш!

37. Даькъала хилда Англе, Америка ВІашагІкхийттача Штатий, Франце, Советски Союза халкъий доттагІал, дерригача дунен тІара машар чІоагІоара духьа цар юкъа хьегащ дола экономическии культурнии къа!

38. ДІайха моаршал да милитаризмана а фашизм юхаоттаяра а духьала къовсам лоаттабеча Германски Федеративни Республика къахьегамхошкеи дерригача прогрессивни низашкеи! ЧІоагІлулда советскии германскии халкъашта юкъера доттагІал!

39. ДегІа а ухалда чІоагІ а лулда Советски Союзеи Италеи халкъашта юкъера доттагІлен гІулакхаш!

40. Даькъала хилда Советски Союзеи Финляндски Республикаи халкъашта юкъера доттагІали барт-цхьоагІон!

41. ДегІа а ухалда чІоагІ а лулда советски халкъаи Швеце, Норвеге, Дане, Исланде халкъаштеи юкъера доттагІлен гІулакхаш!

42. Даькъала хилда Советски Союзеи Австреи халкъашта юкъера доттагІали барт-цхьоагІон!

43. ДІайха моаршал да шоай мехкарча америкапски тІема базашта духьала, шоай мохк шии лоІаме а демократически наькъашца а дегІаахара тІехьа лоалахарча ерригача паччахьалкхенашца машари доттагІали лоаттадара тІехьа къовсам лоаттабеш долча японски халкъа!

44. Даькъала хийла машар безаш йола Советски Союза арахьара ленински политика — тайп-тайпара общественни строяш йола паччахьалкхенаш машарца яхара, халкъии машари кхерамзлеи чІоагІъяра, цар кортамукъалеи шоай лоІами лоархІаш йола, экономическии культурнии бувзамаш дукхагІа шердара йола политика!

45. Даькъала хилда коталонашца шоай сийле яьккха, машар, вай Даьхен паччахьалкхен хьашташи кхерамзлеи фийленца лораеш латта турпалера Советски Тlема Низаш!

46. Даькъала хийла йохаргйоаца болхлой классаи колхозни ахархойи цхьоагІо — советски строя чІоагІеи йохаргйоацеи лард!

47. Даькъала хилда, чІоагІ а лулда дохаргдоаца СССР-а халкъий вежарий доттагІал — дукха къамаш дахача вай социалистически паччахьалкхен низ, хьинар, из тоалулга духдувла хьаст!

48. Советски Союза къахьегамхой! Коммунистически общество хьалъеча керда толамаш а даьха накъа гІоргда вай Коммунистически парте XXII-гІча съезда! ССКП XXII-гІча съезда сийна лакхагІа айе социалистически яхьа байракх!

49. Городашкара а юрташкара а къахьегамхой! Болх чІоагІагІа а беш лоаццача исторически хана котало йоаккхаргья вай капитализмаца лелаеча машара экономически яхье! Сага сих продукци яккхара Америка ВІашагІкхийттача штаташта тІехьа а кхийна, царел хьалхадовргда вай!

50. Болхлой, колхозхой, советски интеллигенци! Социалистически декхараш кхоачашдар — хІара предприяте, гІишлон коллектива, хІара колхоза, совхоза сийлахь декхар да! Ханал хьалха кхоачашъергья вай 1961 шера — семилетка кхоалагІча шера план!

51. Сийле хийла коммунизм еш боахкарий хьалхарча мугІарашка йолча коммунистически къахьегама коллективайи ударникийи, производства дикагІа болча болхлони новаторинн! ДикагІа оарии опыт ерригача къахьегамхошка кхоачийтаргья вай!

52. Советски Союза къахьегамхой! Мамогга чІоагІъергья вай социалистически доалахье — вай мехка низ а халкъа вахара хьал а дІахо дегІадоаладара лард! «Болх ца бечо хІама а даац!» яха социализма принцип лерттІа а йизза а чакхъяккхара тІехьа къовсам лоаттабе!

53. Промышленноста, строительства, транспорта болхлой! Бизза пайда эца къахьегама овсарле лакхъе йиш йолча торонех! Майрра производствана юкъекхувла Іилманеи техниканеи карагІдаьннараш!

54. МаІа а кхал а болхлой, инженераш, техникаш, мастераш! Къахьегама социалистически дисциплина чІоагІъе! Продукци дикагІа ара а хеца, цунга дІабода мах лох а бе!

55. Еза-йоккхача индустре болхлой! ДІахо а вай Даьхен берригa халкъа боахам, халкъа вахара хьал лакхдара а оборона низ чІоагІбара а лард йолча еза-йоккхача промышленноста болх тоабара тІехьа къовсам лоаттабе!

56. Советски металлургаш! Руда доалла керда моттигаш караерзаяра темпаш лакхъе! Халкъа боахама дукхагІа руда, чон, болат, прокат, турбаш, бос бола а наггахьа мара ца нийслу а металлаш ле!

57. Советски энергетикаш, электростанцеши электросеташи хьалъю болхлойи монтажникаши! ЧехкагІа болх бе а йолаялийта, кастагІа Іома а е керда энергетически мощносташ, энергосистемаш хьалъяргеи царга болх байтаргеи дІадодар лохде! Мехка дукхагІа электроэнерги лургья вай!

58. Машинаши прибораши ю болхлой! ЧехкагІа Іомале йоккха овсарле йолаш а дарегІа а болх бу керда машинаши прибораши арахеца, комплексни механизацеи автоматизацеи средстваш арахеца! ЧехкагІа халкъа боахама дерригa доакъош технически юхаэргадахара тІехьа къовсам лоаттабе!

59. Мехкдаьттаи газей промышленноста болхлой! Геологически тохкам беши бурув детташи деча балхий, мехкдаьттеи гази йоалла керда моттигаш караерзаеш деча балхий темпаш лакхъе! Мехкдаьтта чакхдоаккхача заводий мощносташ дегІайоалае, мехкдаьтта продукташ дикагІа арахеца! Мехка дукхагІа мехкдаьттеи гази лургья вай!

60. КІора промышленноста болхлой! КІор боаккхача шерагІа юкъейоалае комплексни механизации дикагІа йола способаши! КІорага дІадодар лох а де, из дикагІа а хилийта!

61. Химически промышленноста болхлой! ЧехкагІа юкъе а йоалае, кастагІа кара а ерзае керда мощносташ! ДукхагІа арахеца химически бедалах даь дика а дарегІа а дола товараш! Юрта боахама дукхагІа минеральни удобренеш ле!

62. Советски строителаш! Строительства индустриальни база чІоагІъе! Хьалъе дарегІа, дика, паргІата, хоза зданеши сооруженеши! ЧехкагІа а дикагІа а хьалъе керда предприятеш, нах чубаха цІеноШ, школаш, больницаш, берий учрежденеш!

63. ГІишлой материалий промышленноста болхлой! Мамогга дукхагІа хьае цемент, керда, дикагІа йола гІишлой материалаш, хІамаш, сборни конструкцеш!

64. Хьун, дахчан хІамаш еча, каьхата промышленноста болхлой! Мехка дукхагІа дика хьу, мебель, целлюлоза, каьхат лургда вай!

65. Ейгача промышленноста болхлой! Товараш дукхагІа а шерагІча ассортиментах а арахеца! Бахача наха дукхагІа арахеца чІоагІагІа а хозагІа а дола кІадаш, барзкъаш, кога гІирс, цІагІа лелаю хІамаш!

66. Кхачан промышленноста болхлой! Мамогга дукхагІа а, дикагІа а, шерагІча ассортиментах а арахеца кхачан продукташ!

67. Чкъаьрий промышленноста болхлой! ДукхагІа чкъаьрий лувца фордашка, океанашка, чурча Іамашка! Хьае дикагІа йола чкъаьран продукташ!

68. Советски транспорта болхлой! ДикагІа тоа а е вай ханарча технически средстващца Іалаш а е машиннаькъа, форда, хин, автомобильни, фецара транспорт! Мухьаш чехкагІа дІакхачийта! Пассажирашта дикагІа гІулакх де!

69. Связа болхлой! Связа средстваш дегІа а йоалае, тоа а е! Новкъарле йоаццаш почтага, телеграфага, телефонага, радиога, телевиденега болх байта! Бахача наха дикагІа гІулакх де!

70. Юртбоахама къахьегамхой! ДІахо а юрта боахам дегІабоалабар — коммунизм хьалъяра кертера гІулакх да! ССКП ЦК-а январски Пленума решенеш кхоачашъяра тІехьа къовсам лоаттабе!

71. Колхозийи совхозийи къахьегамхой! Даьхенна дукхагІа ялат, дулх, шура, фуаш, тха, боамби, гета, шекара свекла, коартолаш, баьца дааараш, сомаш, чай, кхыйола продукташ лургья вай! Юрта боахама продукташца баха нах бизза Іалашбергба вай!

72. Колхозхой! Мамогга дегІабоалабе юкъара боахам, юкъарча боахама лард йола, екъаш йоаца фондаш дукхагІа хилийта!

73. Колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ! Лаьтта леладара культура лакхъе! Ерригача колхозашкеи совхозашкеи майрра юкъедоаладе Іилманеи техниканеи карагІдаьннараш, дикагІа йола опыт! Юрта боахам дика лелабарга бода никъ вайна хьахьокхаш йолча вай маякашца — новаторашца нисле!

74. Колхозхойи совхозий болхлойи! Мамогга чІоагІагІа дегІабоалабе юкъарча хьайбай боахам, лакхъе хьайбай продуктивность! Бокъонца йола доакъарий база хьае, хьажкІаш, кхыйола культураш, шекара свекла дукхагІа хьувкъийтара тІехьа къовсам лоаттабе!

75. Юрта боахама къахьегамхой! Лаьттанцарча а хьайбай боахамерча а балхашта дукхагІа комплексни механизаци е! Керда техника караерзае!

76. Совхозий болхлой! Мехкара ерригa совхозаш дика, дукха товарни продукташ йоаха, пайда луш йола предприятеш а яь дІаоттаергья вай!

77. Баьх долча лаьттай къахьегамхой! Шергара шерга ялат дика хьувкъаде! Мамогга дегІадоаладе юкъарча хьайбайи коа тІарча оалхазарийи боахамаш! ДикагІа пайда эца техниках!

78. Советски торговлеи общественни кхачани болхлой! Бахача наха йоккха культура йолаш гІулакх дара тІехь къовсам лоаттабе, дикагІа довза а довза, дизза кхоачаш а де дегІадоагІа къахьегамхой хьашташ!

79. Советски учрежденей болхлой! Советски аппарата ерригача звеношка лерттІа болх байта! ЦІенъяь дІаяккха бюрократизми волокитеи! ЧІоагІа ладувгІаши йоакхо еши хила къахьегамхой хьаштийи царна дезарийн!

80. Іилмаи лакхерча дешара заведенейи болхлой! ДІахо а Іилма тоадара тІехьа, технически прогресс яра тІехьа къовсам лоаттабе! Керда гучадаьннараши техка дайзараши чехкагІа производствана юкъехкахьа! Коммунизма замано маяххара бола специалисташ кийчбе!

Сийле хийла хьалха латтача советски Іилма!

81. Сийле хийла космос караерзаеш болча советски Іилмахой, конструкторий, инженерий, техникий, болхлой!

82. Литератураи искусстваи деятелаш! Шоай произведенешка къаьггагІа гойта советски сага турпалерча гІулакхий сийлеи хозали! Произведеней идея лакха хилара а художественни говзал йоккха хилара а тІехьа, литератураи искусстваи халкъа вахарца а хІанзарча заманца а айхха, хадаргбоацаш бувзам хилийтара тІехьа къовсам лоаттабе!

83. Кепайоазон, радио, телевидене, издательствай, культурно-просветительни учрежденей болхлой! Даим котъювлаш хьайоагІа коммунистически идеяш, дикагІа йола опыт, Іилманеи техниканеи карагІдаьннараш, адамаша Іоаяь духовни ганз дукхача наха дІайовзийташ дола, кІаьд ца лу пропагандисташ хила!

84. Халкъа просвещене болхлой! Берашта дикагІа хьеха, вахарца, производстваца школа айхха бувзам хилийтара тІехьа къовсам лоаттабе! ХьатІакхувш йола тІехье коллективизма уйланца, къахьегам безаш, Даьхенна, коммунизма гІулакха кийча хургйолаш хьалкхее!

85. Медицина болхлой! Халкъа унахцІенон гІулакх тоа а де, дегІа а доаладе, дарба деча а санитарни а учрежденешка беча балха культура лакхъе! Медицински Іилмана керда карагІдаьннараш практикана юкъедоаладе!

86. Даькъала хийла къахьегамхой депутатий Советаш — вай мехкарча Іаьдала бокъонца йола органаш!

87. Советски профсоюзаш! Семилетка кхоачашъяра тІехьа лоаттабеча къовсаме мамогга чІоагІагІа дегІайоалае болхлой классеи интеллигенцеи творчески инициатива а хьинар а! ДІахо а болхлойи гІулакхерча наьхеи вахара хьали культурни боарами лакхбара кІаьд ца луш йоакхо е!

Даькъала хийла советски профсоюзаш — коммунизма школа!

88. Даькъала хилба советски кхалнах — коммунистически общество хьалъеча дика дакъа лоацараш!

89. Даькъала хийла Ленински комсомол — Коммунистически парте тешамера гІонча а тІехье а, коммунизм хьалъеча къонача наьха дикагІа йола отряд!

90. Кагий нахи мехкарийи! Коммунистически хьисапе даха а болх бе а Іомале! Къахьегам безилга, дисциплина, дика оамал йолийта шоай дегІах! Революце гІулакхаш тешаме лорадераш а коммунизм кхетаме хьалъераш а хила!

Даькъала хилба сий дола советски кагирхой!

91. Пионераши школьникаши! ТІагІертта Іомаде дешар, беза а беза, лархІа а лархІа къахьегам! Ленина гІулакх бахьан, коммунизм бахьан чІоаггІа къовсам лоаттабераш хила!

92. Коммунисташи комсомольцаши! Парте XXII-ча съезда даха мадоаггІара накъа даха, СССР-е коммунизм хьалъяра тІехьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсаме хьалха латтарашца хила!

93. Даькъала хилда коммунизм хьалъеш доалла сийлахь-доккха советски халкъ!

94. Даькъала а хилба, чІоагІ а лулба бохаргбоаца партеи халкъеи цаІ бола барт — социалистически строя низ а цун котало а духъювла хьаст, коммунизм хьалъеча керда толамаш доахаргхиларах бола тешам!

95. Даькъала хийла Советски Социалистически Республикай Союз — вай мехкарча халкъий доттагІлен чІоагІало, машара, демократе, социализма йохаргйоаца лард!

96. Даькъала хийла вай дукха еза Советски правительство!

97. Даькъала хийла Ленина хьаяь сий дола Советски Союза Коммунистически парти — коммунизм хьалъяра тІехьа лоаттабеча къовсаме советски халкъа дог ураувттадеш а из оарцагІа доаккхаш а бола низ!

98. Марксизма-ленинизма байракха кІал латташ, Коммунистически парте хьалхленца дІахьалхашка гІо, коммунизма коталонга!

99. Даькъала хийла коммунизм — дерригача адамий сийрда кхоане!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

Дунен тIа эггара хьалха саг космосе вахарах бола ТАСС ХОАМ

1961 шера 12 апреле Советски Союзе дунен тIа эггара хьалха Лаьттан гонахьарча орбита тIа урагIдахийтад саг чу а волаш дола «Восток» яха космически кема-спутник.

«Восток» яхача космически кема-спутника пилот-космонавт ва Советски Социалистически Республикай Союза гражданин Гагарин Юрий Алексеевич.

Дукха лагIаш долча ракета старт толамца чакхъяьлар, хьалхарча космически сухалца йолаенначул ракета-носитела тIеххьарча лагIах хьакъьостачули тIехьагIа кема-спутник орбите гIолла Лаьттана гонахьа паргIатта гобаккха доладелар.

Хьалхехьа а даьча лоархIамех, кема-спутнико Лаьттана гонахьа го боаккхаргба 89,1 минута; кема-спутник Лаьттана эггара гарга гIертача (перигее) 175 километри эггара гаьна яьлча (апогее) 302 километри; орбита экваторгахь 65 градуси 4 минути леста я.

Космически кема-спутник цу чура пилот-космонавт а тIехьа 4725 килограмм еза я, ракета-носитела тIеххьарча лагIа дозал а доацаш.

Космонавтаца новкъостаца Гагаринцашин оагIорахьара радиобувзам лоаттабу. Кема тIарча лоацача телгIей передатчикай частоташ 9,019 мегагерци 20,006 мегагерци я, хIаьта ультролоацача телгIей диапазоне частоташ 143,625 мегагерц я. Радиотелеметрически телевизионнии системай новкъосталца кема чурча космонавтага фу хьал да хьеж.

«Восток» яха кема-спутник орбита тIа йоаккхаш хIама новкъа доацаш чакхваьлар космонавт новкъост Гагарин, хIанз укх сахьата дегIа дика хеташ а ва. Кема-спутника кабина чу сага ваха хилам дардоаца хьалаш Iалашдеча системаша лерттIа болх бу.

Пилот-космонавт новкъост Гагарин чувола «Восток» яха кема-спутник орбита тIа дIахо никъ беш да.

МОСКВА, 12 апрель. (ТАСС).

ЭГГАРА ХЬАЛХА КОСМИЧЕСКИ АРЕНАШКА ВАХА САГ МАЬРША ЮХАВАРА ХЬАКЪЕХЬА

ЛаьрхIа хинна тохкамаш дика чакхдаьха а космически аренашка вахара программа кхоачашъя а яьнначул тIехьагIа 1961 шера 12 апреле московски ханах 10 сахьати 55 минути яьлча Советски Союзе белгалъяьча районе маьрша Iодессар «Восток» яха советски кема.

Летчика-космонавта майора Гагарина хоам бир: «Партеги правительстваги, Никита Сергеевич Хрущевга шийгига дIахайтар дех аз се маьрша лаьтта воссар, сога дика хьал хьу, айпи чови сона ца хилар».

Саг космически аренашка вахаро Iалаьмате доккхий наькъаш хьаделл космос адамаша караерзаяра.

Советски Союза Коммунистически партегеи халкъашкеи! Дерригача мехкий халкъашкеи правительствашкеи! Дерригача прогрессивни адамашка!

ССКП Центральни Комитета, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума, Советски Союза Правительства

КХАЙКАРАЛ

Доккха хIама хиннад. Историе чухь эггара хьалха саг космосе вахав.

1961 шера 12 апреле московски ханах 9 сахьати 7 минути яьлча саг чу а волаш дола «Восток» яха космически кема-спутник космосе урагIдахад. Лаьттана гонахьа го а баьккха, вай Даьхен — Советий мехка сий долча лаьтта маьрша Iо а дессад.

Эггара хьалха космосе ваха саг — советски саг, Советски Социалистически Республикай Союза гражданин ва!

Из шийца нийсъе кхы йоаца сага Iалама низашта тIехь яьккха йоккха котало я. Iилманеи техниканеи карагIдаьнна сийлахь-доккха хIама да, адамий хьаькъало яьккха котало я. Космически аренашка саг уратIвахара юхь дIайолаяьй.

БIаь шерашта юкъе гIоргдолча цу турпала гIулакха ца я советски халкъа гени, социализма боккха низ.

ЧIоагIа дог гIоздаларцеи де а доагIаш доккхал дарцеи Коммунистически парте Центральни Комитетои, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумои, Советски правительстваи белгалдоаккх, адамаш прогрессивни дегIадоагIача новкъа из керда зама хьайийлар вай мохк — социализм котъяьнна мохк хилар.

ДIаяхача хана тIехьайиса хинна Росси дагадоха йиш йолаш яцар прогресс бахьан лоаттабеча къовсаме из тайпа денал дола гIулакхаш дергхиларах, технико-экономически хьакъехьа чIоагIагIа дегIадаьхкача мехкашца яхь лацарах.

Ленин керте лаьттача коммунистий парте дегаш урауттадаьча болхлой класса лоIамца, халкъа лоIамца низ бола социалистически паччахьалкхе хиннай вай мехках, Iилмеи техникеи дегIадоаладара даькъе цIаккха а бIарга ца яйнача лакхаленашка кхаьчаб из.

1917-ча шера октябрь бетта болхлой классо Iаьдал шийна де деллача хана дукха нах бар, кхыметтел цIеначa дагара бараш а тIехь, могаргдолий-теш цунна мехка доал це, экономика, Iилма, техника дегIайоалаяра даькъе карагIдаьннар мукъах кхы тIехьашка ца доалийташ соцаде, яхаш, шек бувлаш.

Гой хIанз болхлой классо, колхозашкарча советски ахархоша, советски интеллигенце, дерригача советски халкъо дерригача дуненга дIахьувкх Iилмани техникаи цIаккха а ца хиннача тайпара котало. Дунен тIа мел йолча ерригача кхыча паччахьалкхенел хьалха баьннаб вай мохк, эггара хьалха космосе никъ цо биллаб.

Советски Союз я эггара хьалха континенташта юкъе лела баллистически ракета яхийтар, эггара хьалха говзалца хьаяь лаьттан спутник яхийтар, эггара хьалха космически кема Беттага дахийтар, эггара хьалха говзалца маьлха спутник хьаяьр, Венера яхача планетагахьа космически кема дахийтар. Цхьаннена тIехьа шоллагIдар а додаш, дийна хIамаш тIа а йолаш, космосе а ухаш юха лаьтта ихац советски кемаш-спутникаш.

Космос караерзаеш вай яьхача ерригача коталоний корта ба Лаьттана гонахьа космически кемаца дика ха а йоалаш советски саго го баккхар.

Сийле а хийла, хоастам а хилба болхлой класса, ахархошта, советски интеллигенцена, дерригача советски халкъа!

Сийле а хийла, хоастам а хилба космически кема хьадаьча советски Iилмахошта, инженерашта, техникашта!

Сийле а хийла, хоастам а хилба эггара хьалхарча космонавта — нов. Юрий Алексеевич Гагарина — космос караерзаяра пионера.

Вайга, коммунизм хьалъеш доахкача советски нахага, сий дола гIулакх кхаьчад эггара хьалхагIа космосе кхача. Космос караерзаеш йоаха коталонаш вай халкъа карагIдаьнна хIама лаьрхIа ца Iеш, дерригача адамашта а карагIдаьнна хIама лоархI вай. Вай дерригача халкъий вахара хетаду уж, лаьтпан тIарча берригача наьха прогресса, ираза, торонаш лакхъяр духьа. Воашта карагIдаьнна а вай гучадаьха а хIамаш тIема а ца лерхIаш, машарай халкъий кхерамзаленнеи лерхI вай.

Iилмеи техникеи дегIадахкаро боарам боццаш йоккхий торонаш гучайоах Iалама низаш карадерзадара а сага вахар тоадар духьа царех пайда эцара а. Цу гIулакха эггара хьалха машар Iалашбе беза.

Укх цезача дийнахьа вай цаькха а кхайкарал ду масса а мехкашкарча халкъашкеи правительствашкеи машара хьакъехьарча дешаца уж тIахьехаш.

Берригача нахa, моллагIча расаехи къамехи уж бале а, моллагIа бос болаш цIока цар дале а, моллагIча дынах уж тешаш бале а, уж хьабаьнна социальни моттигаш моллагIаш яле а, шоай дерригa низаш тIацохийталда дерригача дунен тIа тешшаме машар Iалашбара. Социйтаргда вай сихдаь герз хьаделла! Цeнхаштта дунен халкъашта юкъера тIахьожам а лоаттабеш, массане а цIендаь герз дIадоаккхаргда вай! Хьалда дакъа лоацилла хурпда цунах машар лорабеш долча сийлен гIулакха юкъе.

Вай Даьхено яьккхача сий долча котaлоно берригача советски наьха дегаш урауттаду коммунизм хьалъеча керда коталонаш яхара!

Машара, прогресса, адамий ираза духьа керда коталонаш а йоахаш, дIахьалхашкахьа гIо!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ

г. Москва, Кремль, 1961 шера 12 апрель.

ДУНЕН ТIА ЭГГАРА ХЬАЛХА КОСМИЧЕСКИ ПОЛЕТ ЯЬЧА СОВЕТСКИ КОСМОНАВТАГА, МАЙОРАГА ГАГАРИН ЮРИЙ АЛЕКСЕЕВИЧАГА

Веза Юрий Алексеевич!

Доккха турпалера гIулакх карагIдаьннача — «Восток» яхача кема-спутника тIа хьалхара космически полет яьча хьога дIайха моаршал даларах йоккха дегагIоз хул сона.

Деррига советски халкъ дог гIоздаьнна да хьона сийлахь хIама карагIдаларах, адамлен духьа даь, бIаьшерашка дицлургдоацаш а къонахчул, майрал, турпалал хьахьоккхаш дола а гIулакх из хиларга хьежжа.

Iа яьча полето адамлен историе чухь, космос караерзаечох керда оагIув хьа а ел, шоай социалистически Даьхенах йолча дегагIозахи куралахи советски наьха дегаш хьал а дуз.

Космосе наькъа вахачара ваьча лаьтта маьрша юхаварца цIенча дег тIара даькъала ву аз хьо. МархIа а волл аз хьо.

Кастта Москве вIашагI а кхетаргда вай.

Н. ХРУЩЕВ.

1961 шу, 12-гIа апрель.

СОВЕТСКИ САГО КАРАЕРЗАЮ СИГАЛЕНАШ

Са дог чIоагIа гIоздаькхар эггара хьалхара космонавт Юрий Алексеевич Гагарин тIа а волаш, космосе а даха космически кема маьрша юха Iодессад, аьнна, ТАСС-о баьча хоамо. Боарам боаццаш дика хет историе чу эггара хьалха космоссе вахар советски саг хилар. Саго Iалам шийна карадерзадара даькъе керда зама хьаеллаш хоам ба из.

Эггара хьалха космосе ваха советски сагага торо хилийта башха дика кема хьадаьча сий долча советски Iилмахошта, инженерашта, болх лошта цIаькха, цIаькха баркал ала дог доагIа.

Хоастам хилба вай Даьхен, сийле йоаккхаш дола доккха гIулакх карагIдаьннача, денал долча советски сага — Юрий Алексеевич Гагарина!

Г. М. СУХАРЕВ,
Грозненски нефтяной института ректор, профессор.

ДЕГАШ ГIОЗДОАХА КХАЪ

(Тха корр. телефонаца). ЧIоагIа дегаш гIоздаьнна, советски Iилманеи техниканеи карагIдаьннача хIамах, дунен тIа эггара хьалха космосе а ваха юхавенар советски саг хиларах боккхийбеш митинге вIашагIкхийтар 12-ча апреле Каргалински РТС къахьегамхой. Митинг хьайийлар РТС керттерча инженера А. Фирсова.

— Берригa советски нах, дерригача дунен тIара прогрессивни адамаш гIоздоахаш кхаъ ба тахан вайна хозар,—аьлар цо. Эггара хьалха космосе вахар советски саг ва. Хоастам хилба из иштта хьалкхеваьча коммунистически партена, Советски Iаьдала.

— Хазаьча хозача кхао совбоах советски наьха къахьегамцара безам, —аьлар митинге къамаьл даьча моторни цеха слесара нов. А. Сердюкова. Балха нормаш 120 процентал кIезигагIа ца еш, хIара денна кхоачашъяраи дерригача дунен тIарча къахьегамхой цIейна — 1-ча Мая сийленца накъа бахараи тIахьийхар цо РТС берригa болхлой.

Ерригача коллектива цIерах советски Iилмани техникан котало даькъала а ювцаш митинг чакхйоаллаш къамаьл дир механически мастерске заведующи волча нов. Н. Ветрякова.

КЪОНА ОПЕРАТОР

Грознерча крекинг-завода «Г-18» яхача установке 1960 шера технически училище а яьккха, балха вера Муртазов Амир.

Дика болх барал совгIа доккха дакъа лоац Муртазова юкъарча вахара юкъе а.

ХIанз оператора помощник ва Амир. Ший кхетам лакхбара мехкдаьтта институте заочно деша ваха кийчлуш ва из.

СУРТА ТIА: Муртазов Амир.
И. ПЛИЕВА сурт.

3 ди хьалха кхоачашъергья план

ЧIоагIа дегаш гIоздаьнна, хьинар айденна къахьегаш ба «Красный молот» яхача заводера машиностроителаш. Март беттара план 111,7 процент кхоачашъяьй цар. Кхы а дикагIа къа а хьийга, дерригача дунен тIарча къахьегамхой цIейна — 1-ча Мая сийленца накъа баха кийчлуш ба красномолотовцаш.

Апрель бетта план ханал кхо ди хьалха кхоачаш а яь, бутт чакхбалалехьа планал совгIа кхи эзар сома маьха продукци арахеца дош деннал шоллагIча цеха коллективо. Кердача оборудованена эшаш йола еррига деталаш ханал хьалха хьаергья станочникаша.

Завода еррига цехаш юкъеяхай Мая хьалхарча социалистически яхьа. Доккхий декхараш тIайийцад электрикаша. Заводерча тIешлошъераша дош деннад бIаь бера лаьрхIа детсадана хьалду цIенош 15-ча апреле йистедаха. Йоккха говзал йолча къаьнарча болхлоша дIадолалаьр чIоагIа пайдане гIулакх да. Токараша Канаткина, Кузьмина, Иванова, Гукасова, Сетяева дош деннад заводерча къонача болхлошта гIо а деш, дикагIа болча болхлошта уж тIехьакхебе.

— Берригача болхлоша а дикагIа болх бераштa нийсса нормаш йоахаш хилча — тIаккха Iалаьмате чIоагIа лакхлургья вай къахьегама овсарле. — йоах цар.

К. ТИМОФЕЕВ.

МИШТА ЧАКХДАККХА ДЕЗА ПАРТИЙНИ ДЕШАРА ШУ

Самардийнахьа Грозне ССКП Нохч-ГIалгIай обкомеи Грозненски горкомеи политпросвещене ЦIагIа хилар парте райкомий пропагандаи агитацеи отделий заведующей совещани. Совещане дийцача дешаех керттера дош дар — партийни дешара шу мишта чакхдаккха деза, кердача дешара шера кийчо мишта е еза. Цу дешах къамаьл дир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитела нов. Н. Ф. Александрова.

Москве хиннача РСФСР политпросвещене ЦIеной болхлой совещане балха итогех лаьца къамаьл дир совещане парте Нохч-ГIалгIай обкомеи Грозненски горкомеи политпросвещене ЦIен заведующе нов. Варламова. Парте Нохч-ГIалгIай обкома кепайоазон сектора заведующе нов. А. Я. Боровика дийцар духха ха йоаццаш Ростов-на-Дону хиннача областийи районийи газетий болхлой зональни совещане балха итогех.

Совещане бокхха чулоацам болаш къамаьл дир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. А. Г. Цветкова.

С. СУЛТАНОВ.

ЧIоагIача хьинарца

Коммунистически къахьегама цIи яккха къовсам лоаттабеш я Грознерча литейно-механически завода слесарно-сборочни цеха коммунист Комаров Валентин Павлович керте латта бригада.

— Тха бригада дуккхача къамех болча нахах латт. Эрсех, нохчех, украинцех, кхыча къамех вола тха бригадацара 19 саг барт тайна, вIаши лоархIаш, дика къахьегаш ва, —йоах Комарова.

Цхьаккха бутт дIабахабац оаха план ханал хьалха кхоачаш ца еш.

Укх шера хьалхарча квартала план 20 марта кхоачашъяьй, хIаьта цхьайола продукци арахецара план кхы а хьалхагIа кхоачашйир.

Балха овсарле 6 процент лакхъяьй.

Эшача материалашца кхоачам киллал бригада Iалашйоре, кхы а доккхагIа хургдар тха къахьегама толамаш, йоах Комарова.

Бригадо арахецаш йола керттера продукци я литейни цехашта еша марка 167 йола полигональни ситаш.

Вай мехка литейни цехашта меттел кхыча мехкашка дIахьахьийта а уж ситаш кийчду цу бригадо. Масала, укх бетта Кубеи Индеи дахьийта полигональни ситаш кийчдеш йоал из.

— Дукха ха яьккхар оаха цу ситай Iоакъашта улувра Iургаш ца доахалуш, е уж доахаш станок а яцар тха заводе, — йоах Валентин Павловича.

ТIаккха уж Iургаш даха кхесташ йола механически циркуль йир бригадо ше дага а лаьца. Из оаха яр бахьан долаш йиш хилар тха хIанз бригаде еш йола керттера продукци — полигональни ситаш сихха арахеца.

ВорхI шера план ханал дикка хьалхагIа кхоачашъе лерхI тха бригадо.

Халача балхашта хадданза механизаци ю оаха. Цу гIулакхо къахьегама овсарле лакхйолийт.

Хадданза шоай балха говзал лакхъю тха болхлоша.

— Цхьанне беш бола болх шоллагIчоа булургбоацаш цхьаккха а слесарь вац тха бригада юкъе, хIара слесаро бер шиш тайпа болх бале а, — йоах Комарова.

ССКП ЦК-а январски Пленума решенеш кхоачашъеш, юрта боахама новкъостал ду Комарова бригадо. Укх шера республика колхозаштеи совхозаштеи 480 макха баьб цо. ХIаьта Шелковской района Ленина цIерахча колхоза шефски новкъостал а ду. Фургоний чархашта втулкаш яьй, иштта кхыдола балхаш даьд.

Хьа бригаде дикагIа болх бераш малаш-б, аьнна шийга хаьттача, Валентин Павловича аьлар:

— Хала да цу хаттара жоп дала. Шеволча болх дика беш хилча, малагIа къасавергва царех. Дика къахьегаш ва Н. Малашенков, Т. Музаев, кхыбараш а. Тхоай къахьегама толамаш дукха езача Коммунистически парте XXII-ча съезда хетаду оаха, даха мадоагтIара, сийленца накъа а гIоргда цунна.

Ч. ЮСУПОВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

ДIадахача шера денз коммунистически къахьегама завод яха сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш я Грознерча центральни ремонтно-механически завода коллектив. ССКП XXII-ча съезда сийленца накъа яхара, низ кхо ца беш, къахьегаш я из хIанз. Дика толамаш даьхад завода къахьегамхоша укх шера дIабахача кхаь бетта. Иштта семилетка кхоалагIча шера хьалхарча квартала план ханал 3 ди хьалха кхоачашъяьй цар.

Заводе къаьстта дика болх беш хьайоагIа нов. Соболев начальник волча механо-сборочни цеха коллектив. ДIаяхача квартале бурув детта турбаш нийсъеш йола цхьа синхронно - сдвоенни погрузчик, мехкдаьтта скважинашта бурув тохача хана лоабата маркхал вIашагIъэбеш йола шиъ установка арахийцай цехо. Цул совгIа ше шефство лелаеча Первомайски района Ленина цIерахча колхоза херх хьокхача машина ремонт яра эша оатхалаш кийчъяьй, иштта кхы а дуккха мехкдаьтта промышленноста эша хIамаш арахийцай цо. Еррига а квартальни планал совгIа 12 эзар сома маьха продукци арахийцай цехо.

Къаьстта дика болх бу механо-сборочни цехерча токараша Балагиева, Богашева, Тузуркаева, слесараша Васильева, Хажиева, иштта кхыбараш а. Массайолча хана производственни нормаш тIехкхоачашъю цар. ЧIоагIа барти цхьоагIои йолаш къахьег цехерча коллективо. Шоайла тIехьабисарашта новкъостал ду, дикагIа йола опыт дIа юха йовзийт производстве хьалхара моттиг лелаераша. Цу гIулакхо торо хулийт оттаяь план кхоачашъе а тIехкхоачашъе а.

Производственни план кхоачашъяра, къахьегама овсарле лакхъяра, продукци кийчъярга дIабода мах лохбара, болхлой, къахьегам аттача баккхара доккха новкъостал ду цехерча рационализатораша. Заводе дика лоархIаш ба рационализатораш бола инструментальни участка мастер Ф. Толкачев, контролер Н. Колесников, иштта кхыбараш а. Цар тийнна боккха пайда луш йола предложенеш дIабахача кхаь бетта балха юкъейоалаяьй заводо.

Паччахьалкхен план а тIайийца социалистически декхараш а кхоачашдеча доккха новкъостал ду завода партийни а комсомольски а организацеша.

ХIанз ССКП XXII съезда сийна тIайийца доккхий декхараш кхоачашдара чуийнна къахьегаш я центральни ремонтно-механически завода коллектив.

Т. УЖАХОВА.

Комсомольцаш хьалхарча мугIаре ба

ДIахо йодача хана бахача наьха юрта боахама продукташ яхара доккхий декхараш да ССКП ЦК январски Пленумо юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадьраш. Уж лоархIам бола декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лоац комсомольцаша, кагирхоша.

Пленума исторически решенеша а Н. С. Хрущева даьча къамаьлаша а легаш гIоздьхача МагIалбика района «Ингушский» совхоза комсомольцаша лакхара социалистически декхараш тIайийцад. Оаха лаьрхIад укх шера 1984 гектара тIа хьажкIаш дIае а, хIаьта ялатийна лаьрхIа дIайийначa хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 47 центнер йоаккхаш хьажкIаш яха а.

Совхозе вIашагIъеллай 12 комсомольско-кагирхой механизированни звено. БIаьстан балхаш доладалалехьа звеньевойшта а звеной членашта а агротехнически хьехам луш занятеш яьй, квадратно-гнездовой хьисапе ялат дIалувча навесной сеялкашца болх бе Iомабаьб.

ХьажкIаш дIаюврпйола деррига лаьтта аьха а тIоадал чусоцаяь а даьннад. Дуккхаза квадраташ нийсъеш балхаш даьд, хIаьта хIанз 600 гектара тIа еррига гидуарташ квадратно-гнездовой хьисапе дIайийна яьннай звенош. БIаьстан юхье кхашка балхаш деча дика толамаш доал комсомольско-кагирхой механизированни звеной звеньевойш болча комсомольцаша Батыжева Салавде, Балаев Мухарбика, кхычар. Цар шоай дийнахьа йола нормаш 125—130 процент кхоачашъю. Хайдаров Владимиреи Тутаевеи шоай инициативах 4 корпус йолча нохарах пхелагIа корпус а хетта, балха овсарле лакхъяьй. Цу механизаторий предложени хIанз совхоза массайолча тракторно-полеводчески бригадаша хьаллаьцай. Къаьстта дика болх барах совхоза дирекце 1961 шера шозза ахчанца совтIат деннад комсомольца Хайдаров Владимира.

Соахка хинна гIалаташ укх шера дIа а доахаш, 1961 шера ше тIайийца декхар сийленца кхоачашде лаьрхIа я комсомольски организаци. ХIанз 1 Мая сийна социалистически яхь йоаржаяьй оаха дикагIа долча агротехнически гIулакхашца бIаьстан юхьера кхашкара балхаш ханал хьалха чакхдахар духьа.

А. ГЕТОГАЖЕВ,
«Ингушский» совхоза комсомольски организаце секретарь.

Къаьстта арадаьккха

«АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Республике хьажкIаши шекара свеклаи лелаяра хетадаь № 7 йола къаьстта «Агитатора блокнот» арадаьккхад ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдело апрель бетта.

Йоккха раздел я цу номера тIа «Беседаш яра йола материалаш» яхаш. Цу раздела юкъе я ССКП обкома юртбоахама отдела заведующе нов. Юрченкос язъяь «ХьажкIаш вай рузкъа да» яха статья а республика юрта боахама министра заместитела н. Попенкос язъяь «Гектара тIара 200 центнер шекара свекла яккхара тIехьа» яха статья а. «Специалистий хьехамаш...» яхача рубрика кIал язъяь я «Хиш дехкилга хьажкIаши шекара свеклаи хьувкъяра боккхача лоархIаме да» яха Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни агронома М. Ковальске статьяи «ДикагIа йолча гибридехи сортехи дола фу де дIа» яха Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни агронома Я. Многолета статьяи.

«Маякашца нийсле!» яхача рубрика кIал дувц Тернопольски областерча Сталина цIерахча колхоза звеньевая йолча шозза Социалистически Къахьегама Турпала Е. Долинюка, Кубански свекловода В. Светличне, «Джалка» яхача совхоза шоллагIча отделене звеньевой волча А-С. Зармаева, Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача совхоза шоллагIча отделене звеньевая йолча А. Барзукаевай дикача опытах.

«Массово-политически балхах тийша да толамаш доахилга» аьнна корта а болаш ССКП Шалински райкома секретара В. Лубенкос язъяь статья я брошюра тIа.

Агитатора долча новкъостала язъяь я блокнота тIара хьажкIехи шекара свеклахи боала пайда бувцаш йола цифраш, дIахо гойт хьажкIаши шекара свеклаи лелаяра дешашта дола литература, стихаш-лозунгаш, кицаш, поговоркаш.

Агитбригадашта долча новкъостала копа техад хьажкIехи шекара свеклахи йола частушкаш.

Толамаш лаьгI ца долийташ

Ши тIехь шерлуш латт Советски Союза Коммунистически парте XXII-гIча съезда сийна «Октябрьнефта» НПУ телемеханизированни промысла цехашеи бригадашеи лаьца социалистически яхь. Укх шера март беттеи хьалхарча кварталеи мехкдаьтта даккхара план ханал хьалха кхоачаш а яь, планал совгIа бIаьш тоннаш мехкдаьтта деннад промыслерча болхлоша.

ХIанз ЦхьоалагIча мая сийна къахьегама вахте а этта, хадданза планаш тIеххкоачашъеш а хIара денна планал совгIа итташ тоннаш мехкдаьтта телаш а ба промысла мехкдаьттахой.

Творчески болх кхехкаш латт бригадашка а участкашка а. Скважинашта лаьтта кIалха а капитальни а ремонт еча бригадаша хIара денна геолого-технически мероприятеш чакхъяхар бахьан долаш дукхагIа хьадоал мехкдаьтта. Ер шу доладелча денз цу тайпара 50 мероприяти чакх а яьккха, 720 тонн мехкдаьтта даьккхад. Цу творчески балхах беркат даьнна хилар хьахьокх 1-гIча Мая сийна къахьегама вахте эттачул тIехьагIа № 53-25 йола скважина юха болх бе йолаялийтаро. Кхо шу совгIа ха яр из скважина хий тIададьннарг а лаьрхIа, балха юкъера геттара дIаяьккха. Промысла операторий нн. Шаталова, Кудозова, кхычар инициативах скважина чу хий тIадалара бахьан техкар геологаша. Цул тIехьагIа цементажни балхаш дара наькъаца скважина юхаметтаоттае лаьрхIар. Из бахьан долаш скважина болх бе дIа а йолаялийтар, хIаьта 25 марта денз деннеи бийсанеи 4 тонн совгIа мехкдаьтта телаш а я.

Цу тайппара хьалхагIа теркал ца еш лаьтта №№ 121-14, 33-8 йола скважинал а болх бе йолаялийтай. ХIанз царех хIаране деннеи бийсанеи ши тонн гаргга мехкдаьтта лу.

Къаьстта доккхий толамаш даьхад мастер нов. Холуенко керте латтача коммунистически къахьегама участка коллективо. КIедж етташ дуккха мехкдаьтта хьауха скважинаш йолча цу участка коллективо чIоагIа тIахьожам лоаттабу хIара скважино беча балха технологически гIулакхаш нийса лелий хьожаш. Из бахьан долаш кхаь бетта планал совгIа ялх бIаь тоннал дукхагIа мехкдаьтта деннад цо, хIаьта хIанз планал совгIа хIара деннеи бийсанеи мехкдаьтта а тел.

Доккха гIулакх да съезда сийна яхь лелаеча деношка лаьттан кIалха ремонт еш насосно-компрессорни турбаши штангаши тIахьувзаеча а хьахьувзаеча а балхашта механизаци яьккхар. Из хала а лоархIамера а болх дика чакхбаьккхар «Октябрьнефта» мехкдаьттахоша.

Нагахьа санна лаьттан кIалха ремонт оча хана турбаш тIахьувзаяреи хьахьувзаяреи балхашта механизаци яь хиннаяле а, штангаш хьахьувзаяреи тIахьувзаяреи болх кулгашца беш бар. Дика рационализатор а изобретатель а волча тха промысла оператора нов. Крештопов Георгий Николаевича, АПР-2 яха турбаш тIахьувзаеш а хьахьувзаеш а дола дIоагIа дуккха хувцамаш а даь, эргадаьккхачул тIехьагIа, штангай механически дIоагIа а эргадаьккха тоадир. Ер шу дIадолалуш из дIоагIа хийца а хийца, цун кхыькхе конструкци хьайир. Тохкам бича, геттара дика хилар иштта хьадаь дIоагIа. ХIанз лаьттан кIалха ремонт еш мелйолча бригадаша леладу цу тайпара дIоагIаш.

Лаьттан кIалха ремонт яра турбайи штангайи дIоагIаш кийчдар бахьан долаш лаьттан кIалхара ремонт еш болча операторийи мехкдаьтта доахача операторийи къахьегам цхьатарра аттача баьлар. ХIанз мехкдаьтта доаккхача болх беш волча операторен лаьттан кIалха ремонт еча операторен къахьегама юкъе цхьаккха башхало яц.

Деза ди тIакхоачаш латтача укх деношка дика болх бу промыслерча лаьттан кIалха ремонт еча ерригача бригадаша. Къаьстта доккхий толамаш даьхад мастера нов. Н. С. Ноговикова хьалхе лелаеча коммунистически къахьегама бригада коллективо. Март беттара план 120,5 процент кхоачашъяьй цо. Дика болх бу нормаш 118 процент кхоачашъеш йолча мастера нов. Короткова бригада коллективо, нормаш 129,4 процент кхоачашъеш йолча оператора нов. Козыренкай смено а 127 процент кхоачашъеш йолча оператора нов. Воротникова смено а. Шоай заданеш тIеххкоачашъю мехкдаьтта доахача операторашa новкъосташа Дудошкина, коммунистически къахьегама ударника Юсупова Хаваде, Бровченкос, Ханиева, Кудозова, кхычар, лаьттана кIалха ремонт еча операторашa новкъосташа Козлова, Байгиреева, Воротникова, слесараша Абдуллаева, Потайкина, дуккхача кхычар.

Хьалхарча квартале даьха толамаш лаьгI ца а долийташ, 1-гIча Мая сийна яхь а лаьца, телемеханизированни промысла шийна хьалхашка декхар оттадаьд биъ бетта йола план ханал хьалха кхоачашъе а Даьхенна планал совгIа эзар тоннал дукхагIа мехкдаьтта дала а.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
«Октябрьнефта» НПУ технически служба вокххагIа вола инженер.

Доккхий гIулакхаш де лаьрхIад дешархоша

Шалински района школашкара дешархой шо-шоай кхашка арабувлаш, хьажкIаш дIаера кийчо еш ба укх деношка. ХьажкIаш дIаера кийча ба Колхоэненское яхача юрта цхьайтта шера йолча школера дешархой. Цу балха дика кийчлуш ба Шалински цхьайтта шера дешача школера дешархой а. Лаьтта оахаши маххаш доахгаши ба уж хIанз. 45 гектарах хIара гектара тIара 30 центнер фуалъяьхача хьажкIийн 17 гектарах хIаране тIара 400 центнер силоса лаьрхIа хьажкIаш а йоахкаш дола мошатIади даккха дош деннад цу школерча дешархоша. Цул совгIа, лакхехьарча классашкарча дешархоша дош деннад 1,5 гектар лаьттан тIара 375 центнер баьца даараш даха а.

Гуррахье а аьха лаьтта кийч а даь, хьажкIаш дIае мегаргйола ха хьаоттарга хьежаш ба Сержень-Юртовски ворхI шера дешача школера дешархой. 10 гектара тIа гибридни хьажкIаш дIае а, царех хIара гектара тIара 30 центнер хьажкIий яккха а дош деннад школерча пионераша. Цул совгIа, цу школерча дешархоша 160 кролик кхеергья, школа коа 200 сомий га дIайогIаргья, Iурал а деш хьалкхедергда совхоза 20 Iаса, 60 килограмм молхаш ю баьцаш лохьаергья. Шоаш хьажкIаш дIаюввргйола лаьтта тоаде йокъ а котамий номет а гулъеш ба хIанз дешархой.

Доккхий дехкараш да Шалински районерча пионераша шоашта хьалхашка оттадьраш. Шоай болх ССКП XXII съезда хетабу пионераша.

А. БЕГИЕВ.

ЛЕРТТIА ДIАЕ ЕЗА СВЕКЛА

Укх шера 400 гектар лаьтта дIалоацаргда Курчалоевски районе шекара свекла. Из культура эгтара хьалха юв цу районерча колхозашка.

Цудухьа Iалаьмате лоархIамера гIулакх да керда культура ханнахьей лишен дIайийна яккхар. Из дика кхета а деш йоагIача бесса кийчо яьй цу балхашта района дукхагIа йолча колхозаша.

Царех цаI я Ленина цIерах йола колхоз. Шоай еррига техника лерттIа кийчъяьй коммуниста Нагомерзаев Абзота кулгалдеча тракторни бригадерча механизатораша.

Массехк дийнахьа гидуаргаш дIайийна а баьнна хIанз свекла дIайийна йистебала боахк Ленина цIерахча колхоза механизатораш. Колхозе еррига свекла дIаюв лаьтта массехказа макха а баьккха, культиваци а яь да.

Сменах йола заданеш массаза а тIехкхоачашъю комсомольца Тутаев Хьусена. Цул дукха тIехьа ца вусаш къахьег тракториста Эльдаров Лаьчас.

Дика дIадоладьд шекара свекла дIаюв балхаш «Путь к коммунизму» яхача колхозе а. ВорхI шера свекла тIа болх баьб тракториста Абузайдов Абдул-Кахира.

Укх шера а хьинаре къахьег нов. Абузайдова. Цун агрегато шиндийнахьа дIайийнай 40 гектара тIа свекла. Шеко яц колхоз укх шарагарча деношка свекла дIайийна яргхилара.

Цхьабакъда, ерригача колхозашка лелац уж балхаш цу тайпара. 125 гектара тIа свекла дIае езаш я XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз. ХIанзале цига дIайийнай хьалхара 50 гектар шекара свекла. Уж дIайийна лаьтта культиваци яь дац.

Тхо хилар свекла дIаювча кхай тIа. Делкъел тIехьагIа ши сахьат даллалца болх ца беш лаьттар колхозе цаI мара йоаца агрегат. ХIана латт из болх ца беш? Дерригабахьан—лаьтта IотоIаду катокаш ца хилари селлкаш лерттIа нийс ца елген дар.

Свекла дIаювча лаьтта культиваци яьац. Оасарах хьалдикъа латтача лаьтта дIаюв свекла. Деррига кхаш Iалаьмате бIеха да. Кхай тIара хьагулдаь кхертIой кучкаш латт.

— Фу хургда-хьогI иштта дIайийнача свеклах?,—йоах свекла лелаерий звеньевойша.

Сурта тIа: Ленина цIерахча колхоза председатель Талкаев Залимхан (аьрдехьа) свекла дIа мишта йийнай хьожаш воалл.

М. ХАМХОЕВ,
(тха корр.).

Цхьан районера хоамаш

Газдиев Ахьмадах свинарь хиннав

Дика къахьегама толамаш а доахаш, ССКП XXII-ча съезда нанъа яха лаьрхIа я Сунженски районерча «Заветы Ильича» яхача колхоза хьанхарч нхоабача ферма коллектив.

Ферма вIашагIъеллача деношка укхаза балхаш деш эрсий нхалнах бар. Цар нхычахьа баха дIабаха лаьрхIар. Ферме болх бе нах бахийтарах дола дош эттар правленена хьалхашка. Колхозе бахача гIалгIаех нах бахийта безар хьанхарч нхаба.

Колхоза правлене хьавийхар Газдиев Ахьмад. Шийца къамаьл даьчул тIехьагIа, Ахьмад раьза хилар хьанхарч нхаба ваха. Ше ваха ца Iеш, ший сесаг Елизавета а йигар цо шийца балха. Свинарь хинна ца Iеш, хьахо а ва Ахьмад.

Ахьмада хIанзале а дика вIаштIехьбаьнихаб ферма болх. Дика лелаяр бахьан долаш, ярсташ латт хьанхарч.

Шоай практически гIулакхашца вIаштIехьдоанхх Ахьмадеи Елизаветаси дулх дукхагIа даккхарах дола ССКП ЦК январски Пленума соцамаш нхоачашделга.

М. САНИН,
ССКП Сунженски райкома оргнотдела заведующи.

Хьинаре болх бу Хаде

Дукха еза Сунженски районерча Слепцовскерча хлебоприемни пункторча болхлошта гIалгIай къона йоI Исламова Хади. 18 шу мара даьннадац цун. Дукха ха яц цо пункте болх бу. Бакъда, ше укхаза балха еначa лоаццача хана Хаде хьагойтад ший хьинари денали. Цхьаккха бутт IабахIабац къонача болхлочо балха нормаш тIехкхоачаш ца еш. Шийцарча болхлошца, тайп-тайпарча къамех болча кхалнахаца безаме а гIулакхаца а я Хади.

Хьинар долаш а хоза гIулакхаш доахкаш а хилар бахьан долаш, хлебоприемни пунктерча болхлоша, депутаталла харжа аьнна, кандидаталла оттайир из дукха ха йоаццаш хиннача хоржамашка.

ХIанз Хади, Орджоникидзевски станични Совета депутат а йолаш, общественни болх дика дIахьош я.

Ш. ЦЕЧОЕВ.

СЕРПУХОВЦАЙ ХЬОКХАМЦА

Московски области Серпуховски района юрта боахаме хьалха латтараша динагIбараштa карагIдаьннача районерча колхозашкареи совхозашкареи берриган къахьегамхой дIатIехьанхебе, аьнна, социалистически яхь йолаяьлга хIа аьнна шоашта хьахоззашехь а, из гIулахх чIоагIа хьаллацар «Надтеречный» совхоза 1-ча отделенерча хьайбаш леладераша. Балха тIехьабисараш, серпуховцаша санна, динагIбараштa тIехьанхебе а, хIаьта шоай фермах хьалха латта ферма е а лаьрхIар цар.

Деттача доахана гIулахх деш болча фермерча къахьегамхошта карагIдаьннача хIамаша хьахьокх ферма хьалха латтача хьайбаш леладераша из гIулахх мел доннхача хьинарийца дIадоладаьд. Соахна хьалхарча квартале фермерча доахана енна еррига шура 95 тонн хиннача метте, укх шера хьалхарча квартале из 132 тоннага дIанхаьчай. Цунга хьежжа совъяьннай укх шера хьалхарча квартале паччахьалихенга ехна шура а.

Хьалхарча квартале планал совнагIа дукха а шура яьннхай доярнаша Дукаев Мажнас, Эльмурзаева Зайнаба, Мяхтиева Мовлмата, Шатуева Симас, Абдулмуслимова Салимата.

Серпуховецаша дIадоладаь дика гIулахх хьал а лоацаш фермерча динагIа болча доярнаша новиъостал Ду хIанз а балха говзал кIезига йолаш болча къонача доярнашта Салтоханова Нокуна, Касиева Нокуна, Джабраилова Тамарийна, иштта нхы дуниханешта а. Доахан мишта детта деза, мишта нхаба деза, хIара Iатта ши-ший оамал хулга нхета а деш, царех хIаранена мишта гIулахх де деза Iомабу цар къона доярнаш. Цу новиъосталах доннха бернат далга хIанззехьа а гуча да: доахан шура тIаетта даьннад, болх хадданза тоалуш боагIа.

И. ПЕТРУХИН.

ДИКА ХЬУВКЪИЙТАРГЬЯ ХЬАЖКIАШ

Курчалоевски района XX партсъезда цIерахча колхозе дика кийчо а яь дIадоладеннад бIаьстан культураш дIаера балхаш. ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачаш а еш, семилетка кхоалагIча шера юрта боахама культураш дика хьувкъийтара шерра социалистически яхь яьржай колхоза къахьегамхошта юкъе а.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат А. Ахмедов керте латтача тракторни бригадерча механизатораша дика чакхдоах кхашкара балхаш. ХьажкIаши гидуаргаши дIаюврийолча дерригача лаьтта культиваци яьй цар. 300 гектар совгIа гидуаргаш дIайийнай. «Беларусь» яхача тракторашца хIара денна 20—25 гектар гидуаргаш дIа а юеш дика къахьег трактористаша Х. Умаева, А. Лом-Алиева, Г. Гадаева.

ХьажкIаш дIаера дика кийчо яьй хьажкIашцара балхаш дергдолча звеноша а. ХIара гектара тIара 65 центнер фуалъяьхача хьажкIий яьккхар соахка райсовета депутат Хижан Гамбулатова керте латтача комсомольско-кагирхой звенос. Цу тIа саца безам болаш яц звено укх шера. Цу звенос дош деннад укх шера хIара гектара тIара 80 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха.

ХьажкIаш иштта дика хьувкъара эша гIулакхаш вIалла бIаьсти яла дага а доацача хана доладаьд звенос. Ханнахьа удобренеш ехкай, шозза культиваци яьй, дIаде гибридни фу кийча да. Звено членашта даиман газеташ, журналаш дешаш я Джамалханова Зарган.

Гамбулатова керте латта звено бокъонца кийча я хьажкIаш дIае. ХьажкIаш дIае мегаргйола ди хьаоттарга хьежаш я звено.

Б. АХМАДОВ.

Дукхагlа йоакхо е нокхарий леладара

Нокхарий леладара дика аьттув болаш я Веденски район. Сомий бешамаш дукха йолаш а, дIахо йодача хана уж бешамаш кхы а совъюргйолаш а я районера колхозаш, хIаьта сомий бешамаш дукха йолча метте нокхарий а дика хул. Районерча дикагIа болча нокхарий леладераша хьахьекхад из мел пайдана гIулакх да.

1958-ча шера мара нокхарий леладе йолаеннаяц районера колхозаш, хIаьта а цу кIезигача хана дикка хIамаш карагIдаьннад цу даькъе цхьаццайолча колхозашта. 1958-ча шера 30 никхаца дIаболабир ший болх Кирова цIерахча колхоза нокхарий леладеча С. Темербулатова. 1960-ча шера 130-нега дIакхоачадаьд цо нокхарий. Модзи фачхали яккхара план шерра-шера кхоачашъю цо. Нокхарашцара гIулакхаш дикагIа довзар духьа цу хьакъехьара литература а журналаш а даиман дешаш, ший балха говзол лакхбеш ва Темербулатов.

Темербулатова хьокхамца шоай болх дика лелабеш ба XX партсъезда цIерахча колхозера нокхарий леладу новкъостий Дадашеви Хасанови. 1960-ча шера 1480 килограмм модз даьккхар цар. Шерагара шерага модз даккхара план кхоачашъеш а нокхарий дебадеш а ва Орджоникидзе цIерахча колхозера нокхарий леладу Донгаев Хьасан а, Карл Маркса цIерахча колхозера Белупандов Нажа а.

Веденски районе нокхарий леладе йоккхий торонаш хилар а из чIоагIа пайдане гIулакх хилар а хьа а хьоххаш, дика тоабаьб нокхарий леладара болх района дикагIа болча нокхарий леладераша. Цхьабакъда, нокхарий леладелта тесса леладеш, цу гIулакха йоакхо ца еш моттигаш дукха я Веденски районе. Из хьахьокх укх факташа.

Боахама массо дакъа тIехь-тIехьа совдувлаш, дебаш хьадоагIа вай мехка. Цхьабакъда, кхыча бесса да Веденски районе нокхарий дебадара гIулакх. 1958-ча шера 1685 никх хиннача метте, 1960-ча шера районе 1526 никх мара бацар. Иштта кIезигьеннай нокхарий продукци а. 1959-ча шера 271 центнер модзи 5,7 центнер фачхали яьккхача метте, 1960-ча шера модз 126 центнери фачхал 3,1 центнери мара яккханзар. Колхозий кулгалхоша йоакхо ца ярзх мара, кхыча бахьанийца хинна хIама дац из.

Шоай еш йолча йоакхонга хьежжа мара модз деш хилац нокхараша. Нагахьа санна, Ленина цIерахча колхозе 4—5 шера боалоз хувцаш ца хилча, нокхара мозий чудоахкача яьшкашта ремонт еш ца хилча, ханханнахьа дикача цаьгIенашка, къаьстта а хьуна йистошка дIакхувлаш ца хилча — тIаккха фу модз дергда нокхараша? Из тайпа гIулакхаш кхыча колхозашка а дукха да Веденски районе.

Нокхарий йоакхо ца елга цIендаь дIадаккха деза. Нокхарий дебадара а царгара продукци яккхара а план кхоачаш а тIехкхоачаш а е йизза торо я Веденски районерча еррига колхозашка, из дика хьахьокх дикагIа болча нокхарий леладерий балхо.

Нокхарий дебадара а царгара йоала продукци алсамъяккхара а даькъе шоашта юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаяь, доккхий толамаш даха декхарийла ба Веденски районера нокхарий леладераш.

А. АРБУЗОВ,
зоотехник.

Дулхи шуреи даккхара болх ледара латт

Шура, дулх, тха, иштта кхыйола юрбоахама продукташ дукхагIа яхара а паччахьалкхенга йоалара а доккхий социалистически декхараш тIайицад Наьсарен районерча совхозаша. Цхьабакъда, уж декхараш кхоачашдара эшшача тайпара болх вIаштIехьбаьккхабац «Октябра 40 шу» яхача совхоза цхьанна а отделене (директор нов. Хаматханов, парторганизаце секретарь нов. Кулбужев). Наьсар-Кертера отделене дулха лаьрхIа доахан мара ца хиларах укх шера паччахьалкхенна шура дIаяла езаш яц. Цхьабакъда, хьалхарча квартале цхьаккха а килограмм дулх дац цо паччахьалкхенна дIаденна, планах шера 65 тонн дулх дIалала дезаш йоллашехь а.

ТIаийцача социалистически декхарех шоай де дезар довзац доярнашта, бетта, квартале де дезачун къоастам баьбац, социалистически яхь вIаштIехьъяьккхаяц. Доярнашта, учетчикашта ца йовзарал совнагIа, шоай производственни заданеш йовзаш бац кхыметIел ТIой-Юртарчеи Цолакха-Юртарчеи отделеней доахана фермай заведующеш новкъостий Манкиеви Дзауров. Етт маца бугIе хиннаб, маца бахкаргба, цо мел тараз оз хоеш дац, дахкача доахана лаьрхIа леладеча журналаш тIа, хIаьта ТIой-Юртарча отделенерча ферме уж журналаш вIалла да а дац.

«Октябра 40 шу» яхача совхозерчул дикагIа лелац хьайбаш кхоабача боахамашкара гIулакхаш «Назрановский» яхача совхозе а. Аьлти-Юртарча отделенера дIаиккхача, цхьаь цхьан ферме производственни заданеш дIакхаьчаяц, хIаьта Сурхо-тIарчеи Яндаречеи отделеней фермашка-м кхыметIел цхьаккха учет а яц вIаштIехьъяьккха.

Паччахьалкхенна шура дIаялара йола квартальни план кхоачашъяьяц «Назрановский» совхозо. Доахана шура дукхагIа лургйола гIулакхаш ца леладарах да из.

Совхозий хьайбаш кхоабача боахамашкара гIулакхаш овлан тIара оргадаха, цу боахамашта доал де дикагIа бола специалисташ хьожабе, хьайбай продукташ алсамъяхара берригa къахьегамхой тIаберзабе декхарийла я района партийни а советски а организацеш.

ДикагIбарий опыт дIайовзийтилга, кадрай балха говзал лакхъелга вIаштIехьдаьккхадац совхоза фермашка. Цудухьа доахана де деза гIулакхаш дика ца довзаш ба царга хьожаш бола нах. Фермерча дукхача Iаьсий леладераштa хац Iаьсашта мел шура хьокха еза, дахка деззеннача доахана мишта гIулакх де деза ховш бац дукха бараш.

ГIулакх во дарах а кхаба во кхабарах а цхьоалагIча квартале доахан дайна а моттигаш я совхозе.

Къаьстта белгалдаккха деза фермашкара кадраш хувцаш хилар. Совхоза ТIой-Юртарча отделене ферме укх шера хьалхарча кхаь бетта 7 доярка хувцаеннай, кхоъ доярка хIанз а ца тоъаш я. Хьайбашта гIулакх деш болча къахьегамхошта эшараш Iалашдеш бац совхоза кулгалхой. Фермашка радиоприемникаш яц, журналаш, газеташ дац. Iеттара во латт халача балхашта механизаци яра гIулакх.

Р. НАУРБИЕВ,
(тха собкор.).

Закарпатски область. Март бетта Берегово яхача городе болх бе йолаеннай хьажкIий гибридни фуна калибровка еш йола керда завод. Кердача предприяте арахецаш йола продукци дIаухийт Российски Федераце, Украина, Прибалтика колхозашкеи совхозашкеи. Заводо хIанззе царна дIаяхьийтай 400 тонн гибридни фух йола хьажкIаш.

Сурта тIа: калибровка яь даьнна хьажкIий фу дIадахьийта кийчдеш боахк завода агроном Е. Ф. Лещенкон болхло К. В. Ораси.

Л. Козгана сурт.

ТАСС фотохроника.

Кавказа коммунисташка Ленина дайта письмо

1921 ИЗ НЕПА ТЕХА АРАДАЬННХАЧА ДЕНЗ ШОВЗТКЪА ШУ ДИЗАРГА **1961**

Дизза шовзткъа шу хьалхагIа, 1921 шера 14 апреле Владимир Ильич Ленина письмо дайтад Аэербайджана, Армене, Грузе, Дагестана, Лоаман республика коммунисташка. Мах бань вартвоацаш селла боккхача лоархIаме хилар Ленина дайта письмо Кавказа коммунистически партеш чIоагIъяра, Советски Iаьдал чIоагIдара, боахам меттаоттабара, культура лакхъяра, дукха къамаш дахача Кавказа халкъий доттагIал чIоагIдара.

«ДIайха моаршал дойт аз Кавказа Советски республикашка, — яздаьд В. И. Ленина цу директивни письмо тIа, — со дог тийша ва цар айхха йолча цхьоагIоно буржуазни йолча хана ца хинна а буржуазни строях хила йиш йоаца а тайпа къамий машара бола хьокхам лургхилара».

Цхьабакъда, Кавказерча къамех болча болхлоштеи ахархоштеи юкъера къамий машар мелла боккха лоархIам болаш бале а, боарам боацаш лоархIамегIа да мохк социализмага бугартбола Советски Iаьдал чIоагIдар а дIахо дегIадоаладар а» (В. И. Ленин. Соч., т. 32, оагIув 295).

Советски мехкарча дерригача халкъашца цхьана коммунистий хьалхленца, Ленина хьийхача новкъа бахар Кавказа къахьегамхой.

Атта бацар империалистически тIемои доазол дехьарча мехкий интервенцеи бохабаь халкъа боахам юхаметтаоттабеш хьабена никъ, паччахьа Iаьдалеи доазол дехьарча мехкий капиталеи шин Iазапа дукха хана денз кIал лаьттача къамий юстара мехкаш тIехьадиса хилар дIадоаккхаш хьабена никъ.

Сийлахь-воккхача Ленина хьехамаща, Советски Россе опытах пайда а эцаш, Кавказа коммунисташа овлангара денз хувцамаш дир Советски Iаьдал чIоагIдара, кердача социалистически наькъашца вохар вIаштIехьдаккхара. Къаьст-къаьстача наьха доалахьа хургдоацаш хьз а даьккха, дерригача халкъа доалахьа дахийтар лаьтта, лаьттан рузкъаш, хьунаш, промышленность. 8 сахьата балха ди оттаду. Киназ паччахьалкхенахи школа киназахи ськъоастаду. ПаргIатта дохка а эца а йиш йолаш хул ялат, паччахьалкхени кооперативнии торговли вIашагIйол. Лохерча моттигашка вIашагIйохк Iаьдала органаш — болхлойи ахархойи депутатий Советаш. Моттигерча халкъий меттала болх бе йоладу паччахьалкхен органаш. Цо хьахьекхар вай парте лелаеча ленински къамий политико йоккха котало яккхар.

Боахам юхаметтаоттабара а дIахо дегIабоалабара а Кавказа халкъашта доккха практически новкъостал дир Ленин керте хиннача РСФСР Совнаркомо. Новкъостал дир хьаршца, ялатийца, дIадувча фуца, инвентараца, ахчаца.

Ленина денна терко яр а новкъостал дар а бахьан долаш 1923 шера Советски Союзе ехара хьалхагIа тIом хьалехьа ший хиннача боарамга кхаьчар Грозненски мехкдаьтта промышленность, хIаьта цудухьа Цеча Байракха орден а елар цунна.

Мехкдаьтта промышленность юхаметтаоттаярах декхар дизза кхоачашделга хилацар. ТIехьайиса техника, мехка эшшача тайпара болх бергболаш, лоаццача хана оргаяккха езар. Из декхар дика кхоачашдир.

Мехкдаьтта промышленноста технически реконструкци еш боккха болх барах а Грозненски мехкдаьттахоша республика промыслашкеи заводашкеи турпаленца къахьегарах а йоккха къахьегама котоло яьккхар— хьалхарча пятилетка план 2,5 шера кхоачашийр, хIаьта цудухьа Грозненски мехкдаьттахошта шозлагIа а правительственни совгIат — Ленина орден а елар.

ТIом хьалехьарча шерашка мехка промышленноста хьалха латтача доакъоех яр Грозненски мехкдаьтта промышленность, хIаьта цо доахача толамашта юкъе дикка доккха дакъа лоацаш хиннараш нохчийи тIалгIайи а бар.

Коммунистически парте хьалхленца, Советски Союза дерригача халкъаша, къаьстта а сийлахь-доккхача эрсий халкъо, вошал тIехь новкъостал а деш, Советски Iаьдал латтача шерашка Нохч-ГIалгIай мехка хьаьяьй мехкдаьтта, машиностроительни, химически, газови, хьу чакхйоахача, гIишлой материалаш ечa, кхачан, ейгача промышленноста доакъош а чулоацаш йола йоккха промышленность. Хьалъяьй итташ йоккхий промышленни предприятеш. 1913 шерарчул 35-зза дукхагIа промышленни продукци арахийцай 1960 шера.

Вай республике арахийца продукци вай мехка яйза ца Iеш доазол дехьарча 20 мехка дIакхухьийташ а я. Юрта боахама технически база Iалашийр социалистически индустре. Тхьовра кагий а декъаденна а хинна ахархой боахамаш доккхий социалистически юкъара боахамаш а даь вIашагIтехад юрта боахаме.

Массаза а мах боацаш а пайда ийбе аьнна республика колхозашта 400.000 совгIа гектар лаьтта деннад Советски правительства.

Юкъа а машинашца а къахьегар бахьан долаш дIадув лаьтташ шер а деннад, царна тIера хьайоала хIамаш чIоагIагIа а хьувкъ.

В. И. Ленина хьехамах коллективизаци ярца тIехьадиса хинна Кавказа къамаш экономика лакхехьарча формашка даьхад Коммунистически парте.

Советски Iаьдал латтача шерашка, Кавказа вокх районашка а санна, йизза културни революци хиннай Нохч-ГIалгIай мехка.

ХIанз 500 школа я Нохч-ГIалгIай мехка, 110 эзар дешархо а волаш, хIаьта царех 52 эзар нохчои гIалгIаи ва. Республике болх беш ва 9 эзар специалист лакхехьара образовани йолаши 14 эзар совгIа специалист юккъера образовани йолаши.

Культура лакхъеннай юрташка а районий центрашка а. ХIанз Нохч-ГIалгIай мехка да культура 35 Дворецаш, 286 клуб, 256 киноустановка, 396 библиотека. ХIара къахьегамхочун цIагIа деша книжка, газет, журнал да.

Сийлахь-доккхий ленински васкеташ кхоачашхилар хьахьокх хIанз Нохч-ГIалгIай мехка промышленность, юрта боахам, культура дегIаяро, къахьегамхой хьал-торо тоаяларо. Капитализма Iаьдалах мукъа долча халкъашта мелла доккхий хIамаш карагIдувла йиш я хойт Кавказа республикаша а сийлахь-йоккхача Советски Союза вокх республикаша а.

Советски Iаьдал латтача шерашка къовсамеи коталонийи боккха а сий дола а никъ бенаб барт тайнача СССР халкъашта юкъерча дерригача Кавказа халкъаша.

ХIамаш хьакхоллара СССР халкъаша дукхагIа котолонаш мел йоах, социалистически экономикеи културеи дIахо дегIайоалаяра кхоачашъю планаш йоккхагIа мел хул вай мехкарча халкъашта юкъера къахьегама гIулакхаш, новкъостал, доттагIал дукхагIа чIоагIлу.

Доккхий хIамаш да Кавказа халкъашта карагIдаьннараш. Царех де а доагIаш доккхал ду берригача Советски наха. Цхьабакъда, Советски Союза республикаша мелла доккхий толамаш доахе а, укх ворхI шера дегIаяхкара кхы а йоккхагIа торонаш я цар. «Вай планашка хьахьекхай, — йоахар новкъоста Н.С. Хрущева ССКП XXI-гIча съезде ше къамаьл деш, — массадолча халкъий экономикеи културеи масс оагIорахьара дегIайоалаяра йоккхий торонаш гучайоахаш йола ленински къамий политика». Из дика хьахьокх, масала, Нохч-ГIалгIай АССР ворхI шера плано.

Берригача Союзе арахецаш йола валови промышленни продукци 80 процент дегIайоагIача метте, республика промышленноста валови продукци укх ворхI шера 2,2-зза дукхагIа хул. Химически промышленность Союзе 3-зза лакхлургья, хIаьта Нохч-ГIалгIай мехка — 4,3-зза. Машиностроене продукци берригача мехка укх ворхI шера 2-зза дукхагIа хургья, хIаьта Нохч-ГIалгIай АССР-е — 3,3-зза, и. кх. дIахо а.

ЧIоагIа дегIабоагIаргба укх ворхI шера республика юрта боахам. Ялат 1,4-зза дукхагIа доаккхаргда, баьца дараш — 3,2-зза, хьайбай продукци — 2,5-зза.

ССКП XXI-гIча съезда исторически решенешеи цул тIехьагIа хиннача парте ЦК Пленумашеи дегаш ураоттадь хиннача Нохч-ГIалгIай мехкарча болхлоша, колхозхоша, интеллигенце, берригача советски наха а санна, сийленца тIехкхоачашйир семилетка хьалхарча шин шера план.

Семилетка шолгIача шера 12 процент дукхагIа арахийцай промышленни продукци. Планал совгIа хьаяьй 150 миллион сома продукци. Республика мехкдаьттахоша дика кайозлаш къовсам лоаттабу семилетка диъ шера кхоачашъяр духьа.

Дика толамаш даьхад юрта боахама къахьегамхоша а. Ялаташ кийчдара план ханал хьалха кхоачашйир республико 1960 шера. Паччахьалкхенга 7 миллион пунт — 1959 шерарчул 2 миллион пунт дукхагIа — ялат дехкар, колхозашеи совхозашеи кхоачам хиллал фу дIаоттадир, ялатийца Iалашбир колхозхой, дикка доккха дакъа ялат фуа дIаоттадир.

Экономика дегIаярга хьежжа тоаденнад халкъа вахара хьал а. Шин шера дикка лакхденнад къахьегамхой алапеш, лохъеннай налогаш, дукхагIа тел пенсеш, дукхагIа хиннай школаш, библиотекаш, больницаш берий бешамаш.

Промышленностеи юртбоахамеи тIехь-тIехьа шерагIа яржаш латт сийлахь-йоккхача семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяр а ССКП XXII-гIча съезда доагIача тайпара накъа дахар а духьа дерригача халкъо лаьца социалистически яхь.

Семилетка план ханал хьалха кхоачашъяр духьа шерра баьржача боламо сихагIа дегIайоалаю Нохч-ГIалгIай АССР промышленностьи юрта боахами, кхы а дукхагIа лакхбу республика социалистически экономикеи културеи дегIаяра боарам.

Вошал долча советски халкъашца цхьана доккха къахьегама ираз кхаьчад Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошка. Нохч-ГIалгIайчен халкъаша дика кхетаду шоай деррига толамаш Коммунистически партии сийлахь-доккхача эрсий халкъаца доахаргдоаца доттагIал хилари бахьан долаш шоаш доахилга.

Кавказа халкъаша доккхал ду сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце хьабийлача новкъа, массайолча ханашка сий долаш волча сига, къахьегача адамий доттагIа а хьехархо а волча В. И. Ленина хьийхача новкъа эггара хьалхарчарца айхха шоаш долаценна хиларах а барт бохаргбоацача СССР халкъашца цхьана тахан тепиламе гIа боахаш шоаш коммунизме долхаш хиларах а.

Л. АЛЛАХВЕРДЯН,
исторически Iилмай кандидат.

Дахача кIирандийнахьа 400 совгIа Грознерча медицински училища дешархо вар училища ков, юкера моттиг цIенъеш, спортивни площадка тоаеш.

Сурта тIа: Грознерча медучилища дешархой училища ков цIендеш боахк.

Е. МИГРАБОВА сурт.

ДикагIбарий балха опыт дIайоаржаяра

Вай республикерча массайолча районашкарча юрта боахама къахьегамхошка юрта боахаме хьалхара моттигаш лелаерий опыт дIайоаржаяра а ССКП ЦК январски Пленума решенеш дIайоевзийтара а выставка-передвижка кийчъяьй республикански краеведчески музея Iилман болхлоша.

Музеерча материалех кийчъяь выставка ССКП ЦК январски Пленумо юртбоахама продукташ дукхагIа яхара колхозашкеи совхозашкеи балха боахкача къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш дувцарал совгIа, республике уж декхараш мишта кхоачашду хьахьокх выставка. Выставке кертера моттиг дIалоац хьажкIий боахамо.

Выставке доалл вай республике цIи хезача хьажкIаш лелаерхочун А-С. Зармаева сурт, цо дIадахача шера даьха толамаш, ССКП ЦК январски Пленуме, КъилбаседаКавказа юрта боахаме хьалхара моттиг лелаерий Ростове хиннача совещане дакъа лацарах, укх шера тIаийца керда социалистически декхараш хьахьокх цо. ХIаьта хьажкIаш лелаераша З. Кусиеваси М. Музыкаеваси дIадахача шера баь болх, тIаийца социалистически декхараш, юрта боахаме балха боахкача къахьегамхошта лаьрхIа опыт ювцаш материалаш а цар сурташ а да выставке хьахьокхаш.

Республикерча хьайбаш лелдераште хетаьча разделе белгалдаь да укх шера 119100 доахан дебадар, царех 44800 детта доахан а дебадеш, хьакхарч — 108 эзар, жа 577 эзарнега кхоачадеш дебадар, хIаьта дIадахача шераца нийсдича 27 процент дулх, шура — 15 процент, фуаш 17 процент дукхагIа пачхьалкхенга дохкар. Цул совгIа уж сийлен декхараш кхоачашдара наькъаш дувц цо.

Вай республике дикагIа болча хьайбаш лелaдерий сурташ да выставке хьахьокхаш. Масала, «Красноармейский» совхоза доярка М. Арсемиковас дIадахача шера хIара Iаттагара 4000 килограмм шура яккхарах, «Назрановский» совхоза доярка Л. Барахоева, Шелковской районерча «Сталина» цIерахча колхоза доярка Е. Авилова а даьха толамаши цар опыти ювц. ХIаьта семилетка кхоалагIча шера жаи хьакхарчи леладераште хьалхашка латта декхараш дувцаш а республике дикагIа болча жаи хьакхарчи леладерий сурташи да выставке хьагойташ.

Выставка чакхйоалаш вай республике юрта боахама продукци дукхагIа яккхара ерригача торонех пайда эца беза яхаш, масала, ялат дIаделаьрхIача кхашка махулла дукхагIа хиш дехка, ирригационни сооруженеш хьалъяра балхаш чакхдаха, лоамарча даьгIенех боагтIача тайпара пайда эца безилга дувц цу тIа.

ХIанз цу тайпарча выставка-передвижкаца Шалински, Наьсарен, Ачхой-Мартановски районашка бахаб музея Iилман болхлой.

Н. ЩЕРБАКОВ,
краеведчески музея воккхагIа вола Iилман болхло.

Месячнике дика дакъа лоац

ЧоагIа дукха еза грозненцашта шоай город. Цудухьа шерагара шу массаза доал гаьнаш йогIаш, тоаеш, хозъеш хьабоагIа города бахархой. Къаьстта хоза хул мехкдаьттахой город бIаьсти, сомий гаьнашта а кIайча кIардхалашта а эиза техача хана.

ДIадахача шера санна город хозьяра эггара хьалха социалистически яхье баьннаб Сталински районе къахьегамхой. Доккхий декхараш тIаийдад цар укх шера. ХIанз уж декхараш кхоачашдара чIоагIа къовсам лоаттабу бахархоша.

Грозне цхьоалагIча апреле денз город хозьяра месячник йолаьй. Цу месячнике дика дакъа лоац Сталински района къахьегамхоша. Укх бетта дIадахача кIирах 17120 га, 30 эзар кIотаргаш дIаегIай, 10 эзар гаргга квадратни метр зизай цветникаш кийчъяьй, хIаьта 30 эзарнел совгIа йолча гаьнашта гонахьара лаьтта аьхкад, кIир техай, иштта кхыдола балхаш даьд.

Къаьстта дика лелабу из болх ацетонови заводе. Дадахача кIирах бахача наьха цIеной фасадашта 1000 квадратни метр кIир техай, кийч а яь 141 погонни метр штакетник дIаоттаяй. Иштта дика лелабу город хозьяра яьча месячника болх Новогрознеиски ТЭЦ-о, № 35 йолча юкъерча школа, Совнархоза мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленноста управленеи жилищнокоммунальни боахамаша.

Квартальни комитеташта юкъе хьалхара моттиг лелаю домкома председатель нов. Пратт керте латтача № 12/52 йолча квартала къахьегамхоша. Хьанзале цхьа эзарнел совгIа сомий гаьнаш дIаегIай цар.

И. МАЙОРОВ.

Укх деношка Грознерча № 48 йолча школе дикагIа болча производственникашца пионераш вIашагIкхетара хетаяь пионерий тематически сбор хилар. «Массанахьа а доккхий гIулакхаш карагIдувл советски наха» яхача темах хилар из сбор. Сборе бар ЦРМЗ токараш — коммунистически къахьегама коллектива членаш Б. Беспалов, А. Штокман, Б. Валулов и. кх. Цига къамаьлаш а дир цар.

Сакъердаме чакхъялар сбор. Ужжамо тайп-тайпарча темаех йолл сбораш кхы а хургья школе.

Сурта тIа: Грознерча № 48 йолча школе пионерски сбор йолча хана.

И. ПЛИЕВА сурт.

Къахьегамхой унахцIенон йоакхо

Коммунистически партеи Советски правительствеи хадданза йоакхо ю советски наьха вахара хьал лакхдара. Алхха Советий мехка мара хила йиш йолаш хIама дац мах боацаш лораша къахьегамхошта дарба делга, кIалбиса нах социальни Iалашбар, пенсионерашта гIулакх дар, къахьегамхой берий дас-нанас санна йоакхо яр.

Вай къахьегамах долча законий кодексои вай Конституцеи хIара шера къахьегамхошта цар салоIаш йоаккхача ханеи цамогаш хинна моттиг нийсъелчеи балхах доагIа алапи далара бокъонаш Iалашъю. Уж а социалистически пачхьалкхен кхы дукха дола доккхий гIулакхаш а эггара хьалха тIадерзадаь да сага эггара а дезагIа долча гIулакха—цун унахцIено лораяран чIоагIъяран.

Из бакъдеш я Нохч-ГIалгIай АССР министрий Совето укх шера 21-ча марта тIаийца керда решени а. Укх шера 1-ча апреле денз республика нах баха ерригa а моттигаш цIенъяра месячник оттаду. Города райисполкомашта тIадиллад республика городашкеи юрташкеи улицаш, ковнаш, майдаш цIенъяра гIулакхага хьожилга. ХIаьта иштта цIенъянза яргъяц хиш дола моттигаш а (гIувнаш, хьасташ, артезиански скважинаш). Хила йоагтIача санитарно-технически бокъонех цIена лоаттае еза уж моттигаш.

Республика унахцIено лораяреи керттерча Госсанинспекцеи органашта тIадиллад предприятешка, общественни кхачан моттигашка, шурийтоварни фермашка, коммунальни берийи учрежденешка, иштта кхычахьа а санитарно-гигиенически гIулакхаш леладара хьакъехьара наха юкъе беш бола санитарно-просветительни болх лакхбар.

ДоагтIача тайпара из месячник дика чакхдаккха а цунах бизза пайда эца а цу гIулакха бизза лоархIам бе беза ерригача горрайисполкомашеи юрта советашеи, цу балха юкъеоза беза дуккха бола къахьегамхой, месячника болх мишта лел дувца деза районий а республика а газеташ тIа, цунах радио передачаш е еза, лораша а кулгаллеш болча болхлоша а цу хьакъехьа лоацца къамаьлаш де деза.

Кино доладалалехьа а цхьа дуккха нах вIашагIкхийттача моттигашка а къахьегамхошка дувца деза цу месячника лоархIамах.

Месячника лоархIам бизза кхета а баь, из болх леррттIа дIаболабаьб цхьаболча кулгалхоша. Масала, из болх дика вIаштIехьбаьккхаб Урус-Мартановски районе (председатель нов. Яндарбиев). ЛаьрхIа решени а яь, вIашагIъеллай санитарни балхаш чакхдахара совет, района керттера лори главсанэпидстанце лори, кхыбараш а юкъе а болаш. Совета хьалхле лелаю райисполкома председатела заместитела. Массайолча юрта субботникаш мишта дергIа вIаштIехьтаьккхад. Урус-Мартановски районо санна болх бергболаш гIулакх дIадоладе доагIа кхыча районашта а.

Торговлеи общественни кхачани предприятешка ерригача улицашка а хоашка а хила майоагтIара санитарно-гигиенически порядок оттае еза. Къахьегамхой унахцIено лораяра бокъа лоархIам болаш да уж моттигаш цIена хилар.

Месячник чакхдаьлча районашка баьча балхах йола итогаш ергья.

С. КОСТОЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета болхло.

Ю...

СУРТО БЕХКЕ БУ

Укх сурта тIа дика хьагу цIеноw, гаьнаш, зIанара бIоагIий, автомобилаш, лаьтта, хий, хичура хьакъедаш автомобила сурт.

Хетадала тоам ба, кхы мел долчун цIи яьккхача, наькъа цIи хIана яьккхац-хьогI аьнна. Сурта тIа хьагучун мара ца йоаккхаш хилча, бехке дац цун цIи ца яьккхар. Никъ хина юIала ба.

Цхьабакъда, автомобилаш ецаре-м хеталургдацар укхаза никъ а улица а яц аьнна. Укх тайпара сурт къаьстта сийрдагIа отт укхаза йоачан хиннача деношка.

Из никъ ба улица юкъе гIолла хьалбодаш. Цу улицагIа я тикаш, столовеш, райПО. Из я районни центрера, кертера цаI дIаяьлча, шоллагIа йола улица.

Цу районерча райисполкома а, цун коммунальни отдела а, юрта Совета а хьехимашта суртах бIарг ма кхийттанге а ховргда ювцар малагIа улица я. Цул совгIа укхаза кхычахьара бьакка хиннача наха а дика йовз из.

Газет дешархошта дIайовзийта безам ба са из Наьсарен райцентрера Ленина цIерах йола улица. Цох хетта ала деза новкъосташка Цокиев Мухтарага, Шадыжев Саламханага, Арсамаков ИбрахIимага: маца тоае лаьрхIад оаш дукха нах а транспорт а лелаш йола Ленина цIерах йола улица?

Хь. МАГОМЕДОВ.
И. ПЛИЕВА сурт.

ХIана яц наьха йоакхо?

Ялх менги а латташ, райПО доалахьа а долаш, зIамига цIенолгаш да Надтеречни районе арахьара баьхказа наха бийсаш йоахаш. Арахьара сибат хоза ца хиларал совгIа чура порядок а яц цIенолгий дика вIаштIехьъяьккха. Кхалнах болча цIагIа йолла дIачувала веза маIчча наьха цIагIа.

Керда цIеноw хьалде вIаштIехь ца доале а цу шин цIалга къаьсткъаьста наIараш йогIа-м вIаштIехьдаргдар райПО правлене (председатель нов. Казиев Адам), нагахьа санна районе ухача хьыший йоакхо е ловш из хилча.

Бийса йоаккхаш йола моттиг эсала хиларца кхоачалуш дац Надтеречни районера гIулакхаш. Из гучадаргда автобусаш сецача метте вахача а. Малха а догIа а къайлавала моттиг яц укхаза.

— Шоашка машинаш а йоацаш, вай санна автобусага хьежа безаш баларе,—дувц шоайла пассажираш,— вай районерча хьакимашта а ховргдар пассажираш маьлхаи догIаи кIала латтилгеи автостанце цхьа тайпа кхоале хиланза ярг ца хилари.

Райисполкома председатель нов. Магомаев а районера кхыбола кулгалхой а хьажа мегаргбацар-хьох цу гIулакхашка?

Районни центре гостиницеи автостанции ца хилча ярг-м яц.

Б. БУЗУРТАНОВ.

Доазол дехьара

Контрреволюце лерхIараш дох

ГАВАНА, 9 апрель. (ТАСС). Кубински революци йохае планаш увттаеча цун моастатIаша чIоагIа дог доах Куба тайп-тайпарча районашка йолча контрреволюционни бандаша тIема мятежаш хьоаярга. Из це лерхIаш Кубе шоай агентура яхийтар цар, эулам даьчарех бола нах бандай членашта юкъекхувл, самолеташца дуккха герзи тIема тIирси ухийт. Цар лерхIачох, мятежникий бандай декхар дар, кхерабаь а Iехабаь а Кубе бахача нахах цхьабараш шоай мугIарашта юкъеозар. Цхьабакъда революце шоашта деннар лораде этта Куба халкъ духьал даларо йохаю контрреволюционерий планаш.

Укх тIеххьарча хана халкъа милицеи повстанчески армеи дIаяьхай Эскамбай яхача лоамашкареи (провинци Лас-Вильяс) Ориенте провинцереи контрреволюционни группаш. Тахан укхаза дIакхайкадаьд Пинар День Рио яхача провинце кхы цхьаькха а банда дIаяккхарах.

ГIулакх укх тайпара да. Куба кхерамзлен органашта шу гаргга хьалха гучадаьлар, эггара хьалха Батиста диктатура арме хиннача салтехи эпсарехи а тохаш, контрреволюционни элементаш вIашагIтохеи Пинар Цель Рио яхача провинце контрреволюционни фронта организаци вIашагIйоллеи адвоката Армандо Эското Элойна тIадилла хилар. Из а цунцара бараш а зувш бар. Самолетаца массехказа Майаме ваха хилар Эското Элой. Укх тIехьарча хана Майаме вахача кубински контрреволюце лидерех волча Антонио де Варонацеи американски разведка викалцеи вIашагIкхийтта хилар из, до царца дийцар ше вIашагIтехача бандана мича а маца а терз тIада деза.

Эското Элой керте а волаш, 22 саг юкъе вола контрреволюционни банда шийна герз тIадахьаргдолча моттиге тIайодача лаьцай. Лийцараштa юкъе ва дIадахача шера 31 декабре Гаване эггара йоккхагIчарех йола «Ла Эпока» яха магазин йоатаяь кхо саг. Шевола зуламхо революционни трибунала суде веннав.

Ташкентера дунен халкъий семинар

ТАШКЕНТ, 9 апрель. (ТАСС). Тахан Ташкенте хьайийлай Азе, Африка, Латински Америка мехкий национальни профсоюзий центрий профсоюзни болхлой йола дунен халкъий семинар. Из семинар ю Дерригдунен профсоюзий федераце инициативах, ЮНЕСКО-и ВЦСПС-и дакъа а лоацаш. «Къахьегамхой дешара а культура лакхъе а йолча торонах» яхаш юкъара тема йола лекцеш 20 дийнахь ешарг а ювцарг а я семинаре.

Семинаре моаршал хоатташ лоацца къамаьл дир Узбекистана профсоюзий Совета председатела С. Н. Нурутдинова. Цул тIехьагIа къамаьл даьча Дерригдунен профсоюзий Федераце секретара Захария ИбрахIима аьлар, семинара декхар да хIанзара культура къахьегамхошта караерзаеча шоай бола лоархIам профсоюзни активисташта дIабовзийтар, дуккхача мехкий профсоюзни организацей опытаца уж кийчбар, социалистически мехкашка даьха толамаш царга дIадовзийтар, культурага кхача а дешa а къахьегамхой шерра йиш хулга вIаштIехьдаккхар.

ВЦСПС-еи ЮНЕСКО-и гIулакхий хьакъехьарча СССР-а Национальни комиссеи цIерах хьаьшашка дIайха моаршал хаьттар ВЦСПС-а председатела Л. Н. Соловьева. Семинара юкъе дакъа лоацарий балха ка ялар ловш, къамаьл а даь, цо аьлар, Ташкенте семинар гулъяр халкъашта юкъера машари вIаши цу новкъосталли бахьан лоаттабеча къовсаме дунен халкъий болхлой болама гIулакх дIахо йодача хана чIоагIдеча, цун барти цхьоагIои лакхъеча бокъха лоархIам болаш хургда.

Семинара юкъе дакъа лоацарашка моаршал хоатташ къамаьл дир ЮНЕСКО председатела Поль Р. Ленграна. Культуреи образовании дегIайоалаяра дешай хьакъехьа ЮНЕСКО-и Дерригдунен профсоюзий федерации вIашагIкхеташ хилар пайдане гIулакх да, аьлар цо.

Касавубу президента бокъонех ваькхав

КАИР, 10 апрель. (ТАСС). Каирерча конголезски дипломатически миссе официальни заявлени араяьккхай. Цу тIа йоах, 31 марта Антуан Гизенга председатель а волаш хиннача Конго правительства заседане Касавубу Конго Республика президента бокъонех а воаккхаш, уж бокъонаш правительствата дIа а луш йола решени яьй.

Правительства дIаяьхай 1960 шера 5 сентябре денз Касавубу яь ерригa соглашенеш.

Решене преамбула тIа аьннад, конституци толхадарах бехке ву Касавубу.

Решене тIа йоах, парламенто хьожаваь, законах воагIа цаI мара воаца Конгогара вола ООН-ера эзза викал Томас Канза ва.

Таиланд дIахо а тIема кийчлуш я

ПЕКИН, 10 апрель. (ТАСС). Синьхуа агентствас йоах: Бангкокера беча хоамах, Лаоса духьалара интервенци шерье Таиланд дIахо а тIема кийчлуш я.

7 апреле Таиланда премьер-министра заместители оборона министри вола Таном Киттикачон председатель а волаш, къаман кхерамзлен совета къайлагIара совещани хилар. Цу совещане дийцар Лаоса хIанзарча хьалах дола дешаш.

8 апреле «Прачатипатай» яхача Таиланда газето хоам бир, мехка ерригa аэродромаш Iалаьмате чехка тIема кийчъе аьнна Таиланда ВВС командованега приказ делар премьер-министра Сарит Танарата, аьнна. Дукха ха йоаццаш США-с Таиланда елар, управляемы снарядашца Iалашъяь «Сайбр Е-86» яха 20 реактивни самолет.

СОВЕТСКИ IИЛМАХО ДIАВИГАВ

НЬЮ-ЙОРК, 11 апрель. (ТАСС). США тIема-форда викалаша ТАСС-а корреспондентага хоам бир, антарктически тохкамаш дара хьакъехьа СССР-еи США-и къамий комитеташта юкъе яьча соглашенега хьежжа гаьнна Арктике Бэрд яхача станце волаш цамогаш хинна советски Iилмахо-геофизик Л. Куперов США федарча тIема низий самолетаца МакМерде яхача проливе уллача американски базе селхан дIавигав аьнна.

Екхан эттача хана Нови Зеланде дарба де дIавугаргва советски Iилмахо.

Паччахьалкхен чухьара кхадж бувлаш йола 3 процент дола заем

1961 шера 30 марта г. Сталинграде хиннача, кхажамий 80-ча тиража

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхажамаш даьхкад заема ерригача ялхайтта разрядах серейн облигацейн укх номерашта:

Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомашцара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомашцара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомашцара боарам
001672	33*)	1.000	035430	47*)	500	068612	1—50	40
002620	10*)	500	035924	1—50	40	068676	19*)	500
002883	1—50	40	036080	1—50	100	070046	43*)	500
003460	1—50	40	036207	1—50	40	070668	34*)	500
003526	1—50	100	036490	47*)	1.000	071149	1—50	40
004192	35*)	500	036981	19*)	500	071836	49*)	500
004232	1—50	100	037701	50*)	500	074665	1—50	40
004330	1—50	40	037934	38*)	500	074986	08*)	500
005336	30*)	500	038775	06*)	5.000	075752	1—50	100
005878	44*)	1.000	039240	10*)	500	076382	1—50	40
006035	1—50	40	039487	26*)	1.000	076831	35*)	500
006243	24*)	500	039547	1—50	40	077785	29*)	500
006338	07*)	500	040556	1—50	40	077895	34*)	500
006799	09*)	500	041115	12*)	1.000	078265	1—50	40
007162	06*)	500	041711	46*)	500	078994	16*)	1.000
007668	06*)	500	042380	1—50	40	079295	17*)	500
007733	21*)	500	042925	04*)	500	079937	50*)	500
008275	50*)	1.000	044825	45*)	1.000	080250	17*)	500
008657	41*)	1.000	045803	1—50	40	080273	08*)	500
009104	27*)	500	046024	34*)	500	081421	11*)	500
009314	34*)	500	046988	1—50	100	081939	28*)	500
009810	06*)	500	047027	17*)	2.500	082107	29*)	500
009926	1—50	40	047163	50*)	500	082214	1—50	40
011419	24*)	500	048118	1—50	100	082260	1—50	40
011675	13*)	500	048678	46*)	500	082604	17*)	500
011698	03*)	500	049315	06*)	500	082840	1—50	40
014320	24*)	500	049376	1—50	40	083143	37*)	2.500
015072	41*)	500	050969	1—50	100	084553	1—50	40
016281	41*)	500	051786	16*)	500	084842	23*)	1.000
017157	04*)	5.000	052269	12*)	1.000	086917	1—50	40
017286	1—50	40	052866	1—50	100	087016	18*)	500
017977	43*)	500	052933	1—50	40	087698	1—50	40
018473	1—50	100	053237	34*)	500	088262	1—50	100
018598	07*)	500	053543	09*)	500	089630	1—50	100
019426	14*)	1.000	054189	28*)	1.000	089975	34*)	500
019526	1—50	40	054338	22*)	1.000	090430	38*)	1.000
020014	29*)	500	054423	18*)	500	090644	36*)	500
021218	04)	500	055780	1—50	40	092365	1—50	40
021304	45*)	500	057958	26*)	1.000	092623	42*)	500
022797	1—50	40	058324	50*)	1.000	092709	15*)	500
023266	34*)	500	059097	40*)	500	092935	20*)	500
023764	1—50	40	059175	38*)	500	093000	05*)	500
023844	36*)	500	059291	1—50	40	093704	47*)	500
024867	31*)	1.000	059622	49*)	500	095616	1—50	100
024951	1—50	100	059637	24*)	1.000	095653	1—50	40
025436	26*)	1.000	060586	1—50	40	096944	15*)	500
026432	31*)	2.500	061403	30*)	2.500	096969	1—50	40
026715	1—50	40	061773	1—50	40	097175	17*)	500
027182	1—50	40	061784	1—50	40	097656	1—50	100
027604	1—50	40	063287	38*)	1.000	097721	25*)	1.000
030679	28*)	500	063806	1—50	40	097985	25*)	500
030931	49*)	500	063944	50*)	500	098779	1—50	40
032101	1—50	40	065940	24*)	1.000	099160	11*)	500
032287	17*)	500	067148	04*)	500	099310	02*)	500
033545	34*)	500	067154	42*)	2.500	099449	1—50	40
033643	1—50	40	068213	09*)	500	099465	25*)	1.000
033919	19*)	500	068595	26*)	1.000			

*) Облигаце цу серех юкейисача 49 номера 40 сома кхадж бенаб.

Таблица тIа белгалъяьхараш ткъо сома облигацеш я.

Итт сома облигацеех бенача кхажах доагIачун ах ахча мара дагIац.

Облигаце шийн мах даьхкача кхажамашца цхьана ба.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а ГОСТРУДСБЕРКАССАЙН ГОСКРЕДИТЕН УПРАВЛЕНИ.

Ладувгlа радиога

13-ча апреле: 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10—«Комсомольцаша хьалхле лелаю» — передача (гIалгIай меттала); 17.25—ашарий антракт; 17.28 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.38 — «Коммунистически къахьегама бригаде» — передача (нохчий меттала); 17.53 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.03 — «Тирка дехьара бIаьсти» — радиокомпозици (эрсий меттала); 18.43 — дукха еза ашараш.

УКВ: 9.00 — «Илли даккха бокъо я»—музыкальни передача; 9.47 — Культура радиоуниверситет «Гектар Барлиоз»; 10.46 — Великанов — «Камари Назыми» яхача балета тIара сюита; 19.01 — Гайды — «Орфойи Эвридикеи» яхача опера монтаж; 20.25 — «Козы Корнеши Баян Слуи» — радиопостановка; 21.29 — нохч-гIалгIай ашарий концерт; 21.51 — «Иллеш оал Омский халкъа хоро» — концерт-очерк.

14-ча апреле: 6.35 — юртбоахама болхлошта передача: «Жа Iу Плотников» — Саблукова очерк (эрсий меттала); 6.50—хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.30 — болхлойи юртийн корреспондентий заявкех концерт; 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — «ВорхI шера план кхоачашъеча хьалха латтарий хьакъехьа къахьегамхоша дахкийта письмош»—передача (гIалгIай меттала); 17.23 — «Безамца беrаш бац» яха Баркинхаева дувцар (гIалгIай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Республика партийни вахар» — передача (эрсий меттала); 18.00—керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Нохч-ГIалгIайчен кагирхой семилетка кхоалагIча шера» — передача — (нохчий меттала); 18.30 — радиоладувгIархой программах оттадаь концерт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Родина» яхача кинотеатре.
Широкоэкранни фильм — «БархIлагIа нийI».
Долалу: 9, 10.45, 12.30, 2.15, 4, 5.45, 7.30, 9.15.

г. Грозне, Партизански улицагIа, № 8/11; 11 квартире вахача Александр Георгиевич Тюмкова г. Грозне, Партизански улицагIа, № 8/11; 11 квартире яха Ирина Степановна Тюмкова ше йитарах дола дош суде деннад.

Дош дувцаргда г. Грозне Ленински района халкъа судо.

г. Грозне, Баррикадни улицагIа, № 40 йолча вахача Василий Кузьмич Янушкина г. Грозне, Ленина улицагIа, № 116 йолча яха Нина Георгиевна Янушкина ше йитарах дола дош суде деннад.

Дош дувцаргда Октябрьски района халкъа судо.

СЕРДАЛО
4-гIа оагI, 13 апрель, 1961 шу.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02064 Заказ № 2310